

USO8 Teemaseminaari:

***Kuntien tulevaisuuden suunta:
kestävä talous ja kuntastrategia arjessa***

Keskiviikkona 25.3.2026 klo 9.30–15.00,
Technopolis Yliopistonrinne (Häggman) & Studio Linjat -striimi

USO8 Teemaseminaari keskiviikkona 25.3.2026 klo 9.30–15.00: *Kuntien tulevaisuuden suunta: kestävä talous ja kuntastrategia arjessa* Tampere Technopolis Yliopistonrinne (Häggman) & etäyhteys

USO
Uuden sukupolven
organisaatiot

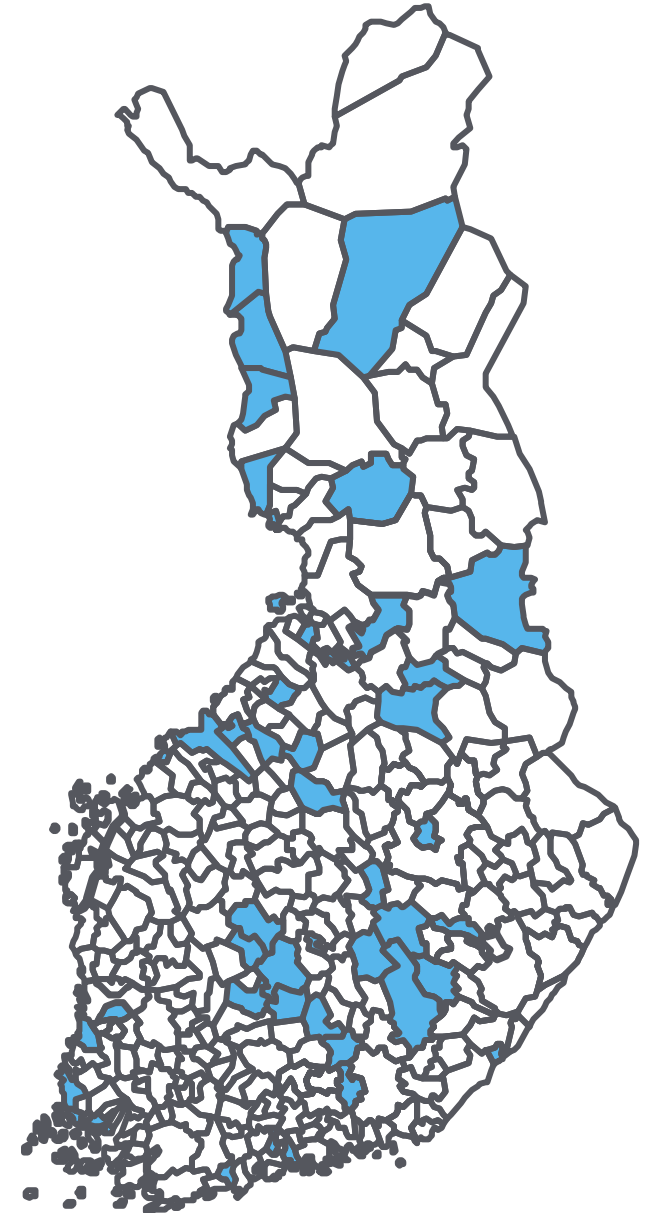
FCG • **KUNTA
LIITTO**

- 9.00 Kahvitarjoilu
- 9.30 Tilaisuuden avaus**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
- 9.35 Ministerin tervehdyspuheenvuoro**
Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
- 9.55 Kuntien tulevaisuus väestömurroksessa**
Erityisasiantuntija Ville Nieminen, Kuntaliitto
- 10.25 Kuntakonsernien talouden tilanne ja kestävyys**
Johtaja Eero Laesterä, FCG
- 11.20 Kunnan tulevaisuus annettuna ja tehtynä**
Professori Arto Haveri, Tampereen yliopisto
- 12.00 Lounas**
- 12.45 Strateginen ohjaus ja pitkäjänteisyys Tampereen kaupunkikonsernissa**
Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala, Tampereen kaupunki
- 13.15 Haastava ja merkityksellinen kuntajohtajan työ**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
Tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom, Kuntaliitto
Kommentit kuntajohtajilta
- 13.40 Tauko**
- 13.50 Kuntapuheenvuorot: Työkalut elävään kuntastrategiaan ja kestävään talouteen**
Kehittämispäällikkö Ada Pentinmikko, Tuusulan kunta
Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen, Kemin kaupunki
- 14.30 Paneelikeskustelu: Polku elävään kuntastrategiaan ja kestävään talouteen**
Juontajina liiketoimintajohtaja Kimmo Haapasalo & johtava konsultti Anni Antila, FCG
- 14.55 Tilaisuuden päätössanat**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
- 15.00 Tilaisuus päättyy: kahvi- ja mustamakkaratarjoilu (vapaata verkostoitumista)**

USO-kunnat kaudella 2025–2026

1. Sodankylä	17. Sievi	33. Kuhmoinen
2. Muonio	18. Haapajärvi	34. Sysmä
3. Kolari	19. Pietarsaari	35. Ulvila
4. Pello	20. Pihtipudas	36. Eurajoki
5. Tornio	21. Siilinjärvi	37. Heinola
6. Ranua	22. Rautalampi	38. Imatra
7. Kemi	23. Keuruu	39. Iitti
8. Suomussalmi	24. Pieksämäki	40. Uusikaupunki
9. Utajärvi	25. Varkaus	41. Taivassalo
10. Hailuoto	26. Kangasniemi	42. Masku
11. Liminka	27. Mänttä-Vilppula	43. Raisio
12. Paltamo	28. Muurame	44. Tuusula
13. Oulainen	29. Jämsä	45. Sipoo
14. Kajaani	30. Mikkeli	46. Siuntio
15. Kannus	31. Juva	
16. Kokkola	32. Orivesi	

Kunta- ja alueministerin tervehdyspuheenvuoro

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Kuntien tulevaisuus väestönmurroksessa

Ville Nieminen

USO-verkostotapaaminen, Tampere 25.3.2026

Poimintoja Kuntaliiton toimintaympäristöanalyysistä

- **Julkistalouden** pitkän aikavälin niukkeneva näkymä
- Mittava ja alati kasvava **infran korjausvelka**
- **Puolustusmenojen** kasvu pitkälle tulevaan
- EU:sta tuleva **kasvava sääntely** ja sen myötä vaativat uudet tehtävät
- **Kyberturvallisuusosaamisen** ja kriittisen infran suojaamiseen liittyvän osaamisen korostuminen
- **Uudet teknologiat ja digitalisaatio** – ja niiden luomat vaatimukset osaamiselle
- **Kuntademokratian** tulevaisuus – äänestysprosentti ja luottamushenkilöiden ”saatavuus”
- Eriytyvä **väestökehitys / väestönmurros**

Väestönmurros eli syntyvyyden lasku, ikääntyminen, keskittyvä maahanmuutto ja kaupungistuminen vaikeuttavat ennennäkemättömällä tavalla kuntien mahdollisuuksia järjestää palveluita.

Muutos on vääjäämätön sekä väestöään menettävissä kunnissa että kasvavissa kaupungeissa.

Asukasluvun muutos nykyhetkestä vuoteen 2040 ”Voimakkaammin keskittyvässä” ja ”Kasvavat maakuntakeskukset”-skenaarioissa

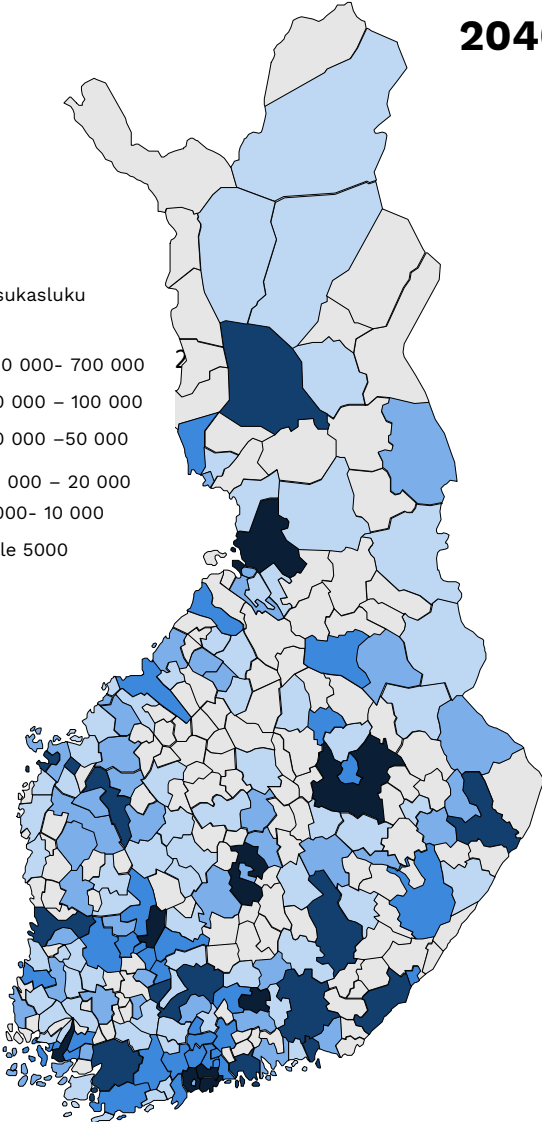
Asukasluku 2024, perusura

Kuntien lukumäärä

9
12
33
42
67
129

Asukasluku

100 000- 700 000
50 000 - 100 000
20 000 -50 000
10 000 - 20 000
5000- 10 000
Alle 5000

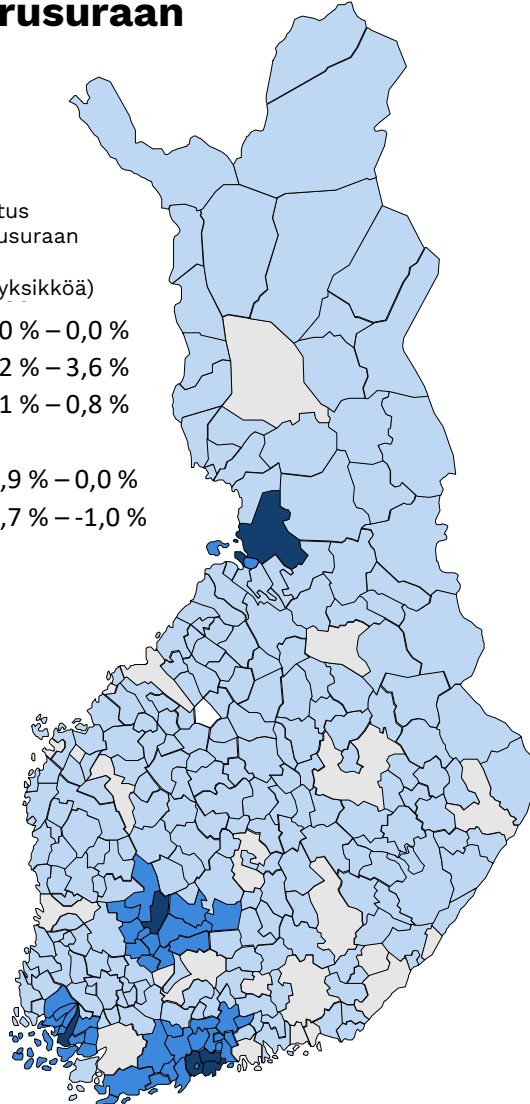
Voimakkaammin keskittyvä skenaario 2040, erotus perusuraan

Kuntien lukumäärä

0
6
43
221
21

Erotus perusuraan (%-yksikköä)

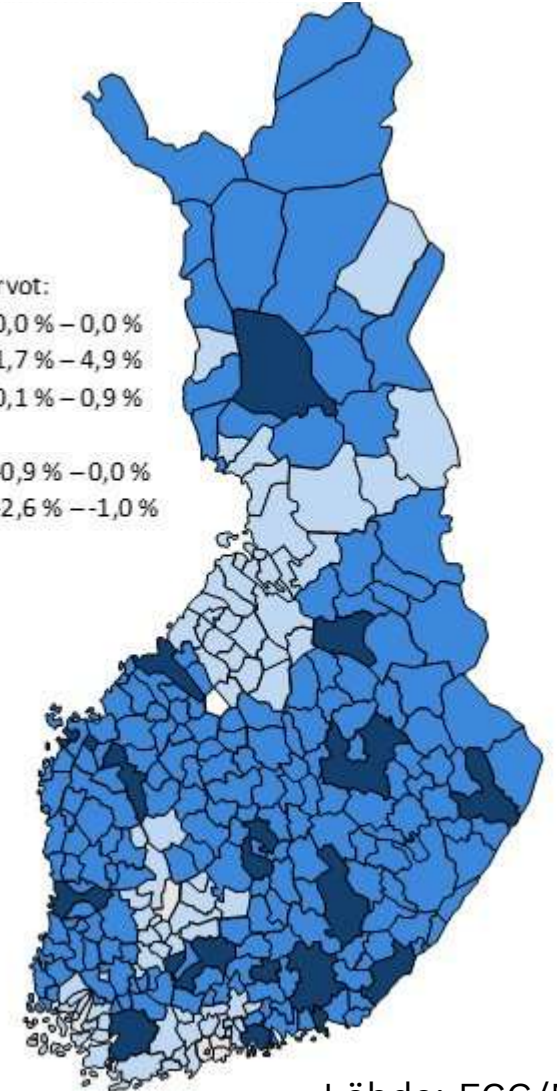
0,0 % - 0,0 %
1,2 % - 3,6 %
0,1 % - 0,8 %
-0,9 % - 0,0 %
-6,7 % - -1,0 %

Maakuntakeskukset 2040, erotus perusuraan

Lkm: Arvot:

0	0,0 % - 0,0 %
17	1,7 % - 4,9 %
188	0,1 % - 0,9 %
81	-0,9 % - 0,0 %
5	-2,6 % - -1,0 %

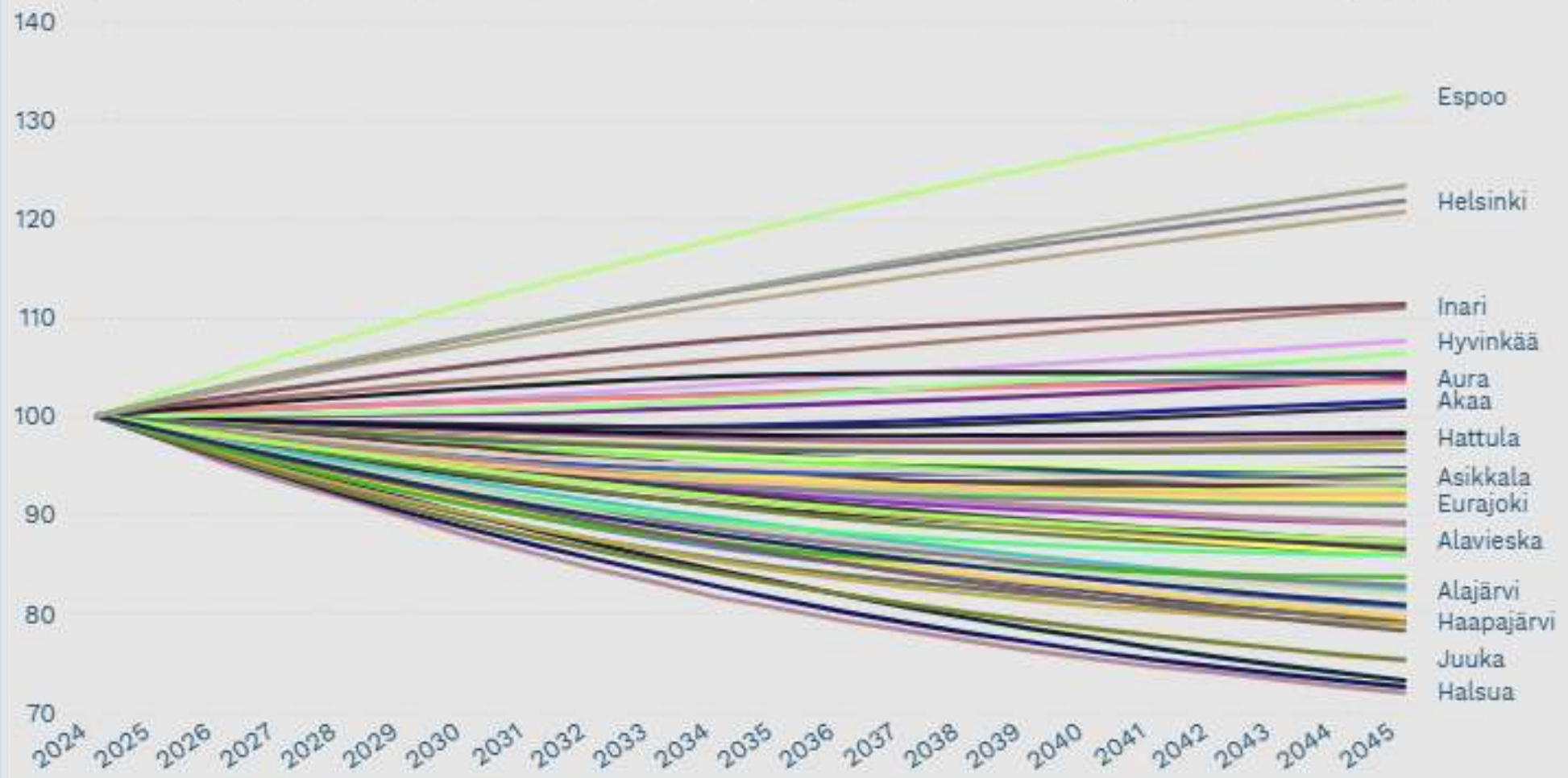

Väestöennuste indeksoituna kunnittain

Siirry
aluevertailu...

Alue ● Akaa ● Alajärvi ● Alavi... ● Alavus ● Asikk... ● Askola ● Aura ● Enon... ● Enon... ● Espoo ● Eura ● Euraj... ● Evijärvi

Valitse aikajakso

2024 2045

Kuntakokoluokka

Kaikki

Maakunta

Useita valintoja

Kunta

Kaikki

Kuntatyyppi

Kaikki

Työllisyysalue

Kaikki

Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste 2024: Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain, 2024-2045

Väestöennuste indeksoituna kunnittain

Siirry
aluovertailu...

Valitse aikajakso

2024

2045

Hae

- Siikajoki
- Siikalatva
- Siilinjärvi
- Simo
- Sipoo
- Siuntio

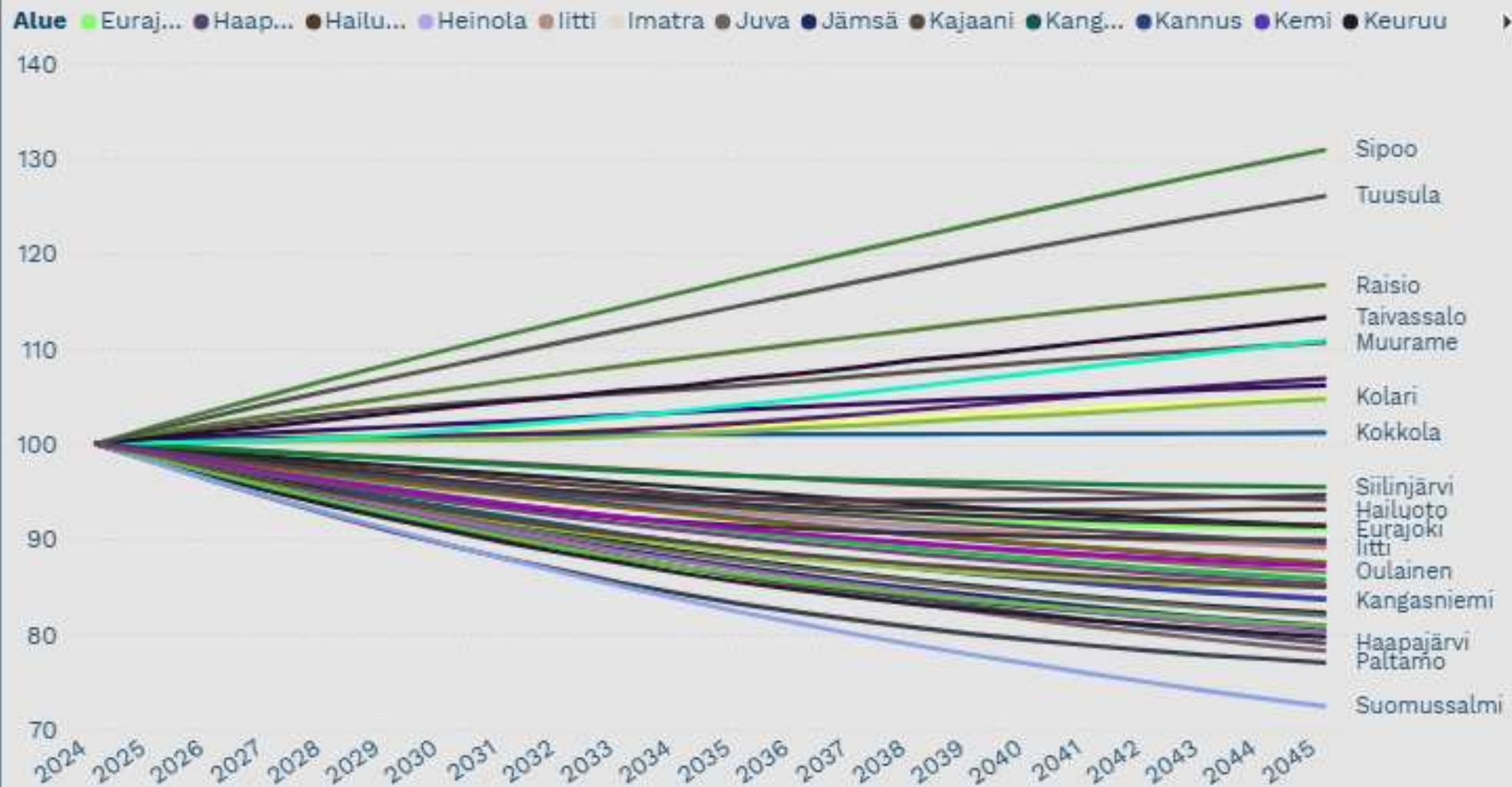
Useita valintoja

Kuntatyyppi

Kaikki

Työllisyysalue

Kaikki

Kuntatalouden ja palveluiden kokonaiskuvan näkökulmasta väestöskenaarioilla ei ollut merkitystä.

**Jo vuonna 2032
peruskoulussa on
96 000 oppilasta
nykyhetkeä vähemmän**

Lasten lukumäärän väheneminen tuntuu erityisesti yläkouluissa ja toisella asteella.

Kuntien lukumäärä, joissa ei saada muodostettua kaksisarjaista yläkoulua **kaksinkertaistuu** vuoteen 2040 mennessä.

Vuonna 2040 meillä on **65** sellaista kuntaa, joissa nyt on lukio, joissa **on enää alle 40 lukiolaista** tai jopa vähemmän.

- Yläkouluihin tarvitaan **useita aineenopettajia**, joilla täytyy olla tarpeeksi opetettavaa.
- Samat opettajat opettavat myös pienissä lukioissa, joista niin ikään alkaa opiskelijat käydä vähiin.

Sivistystoimi on kunnan suurin toimiala taloudellisesti ja toiminnallisesti

- **Kunnat käyttivät vuonna 2025 lähes 15 miljardia euroa**
  - **Varhaiskasvatukseen**
  - **Esiopetukseen**
  - **Perusopetukseen**
  - **Toisen asteen koulutukseen**

60 % kuntien
budjetista

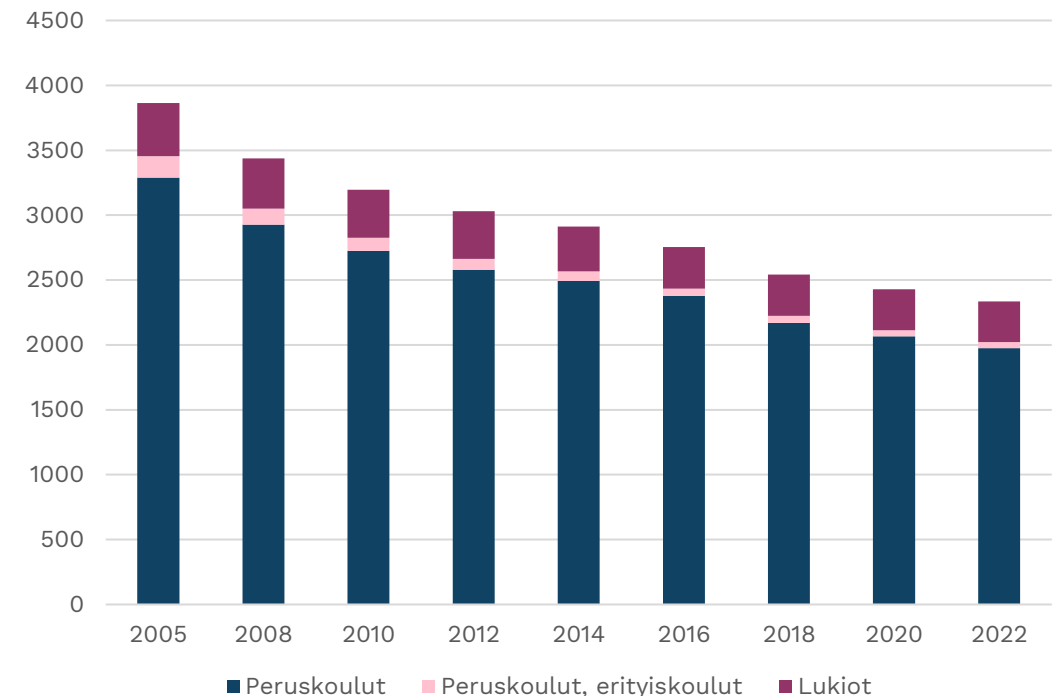
- Henkilöstökulut muodostavat noin puolet palveluiden menoista.
- Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämisen **kustannukset eivät laske samassa suhteessa kuin ikäluokat pienenevät!**
- Kuntataloudessa toimintakulujen kehitys on suhteutettava lapsimäärän kehitykseen.

Kuntien rakennuskannan tulevaisuus

- Lasten määrän lasku ja kuntien paineet alentaa tilakustannuksia johtavat **koulujen ja päiväkotien määrän vähenemiseen myös jatkossa.**
- Hyvinvointialueiden palveluverkkojen supistumisen vuoksi noin **kolmasosa kuntien sote-kiinteistöistä on jatkossa tarpeettomia.**
- **Liikunta- ja kulttuurirakennuksien tekninen kunto on yleisesti samankaltainen kuin koulurakennuksilla.**
- Käytöstä poistuva rakennuskanta haaste myös **kaukolämpöyhtiöille**, joille kunnat (kuntien rakennuskanta) on usein merkittävä asiakas.

Koulujen määrä vuosina 2005-2022

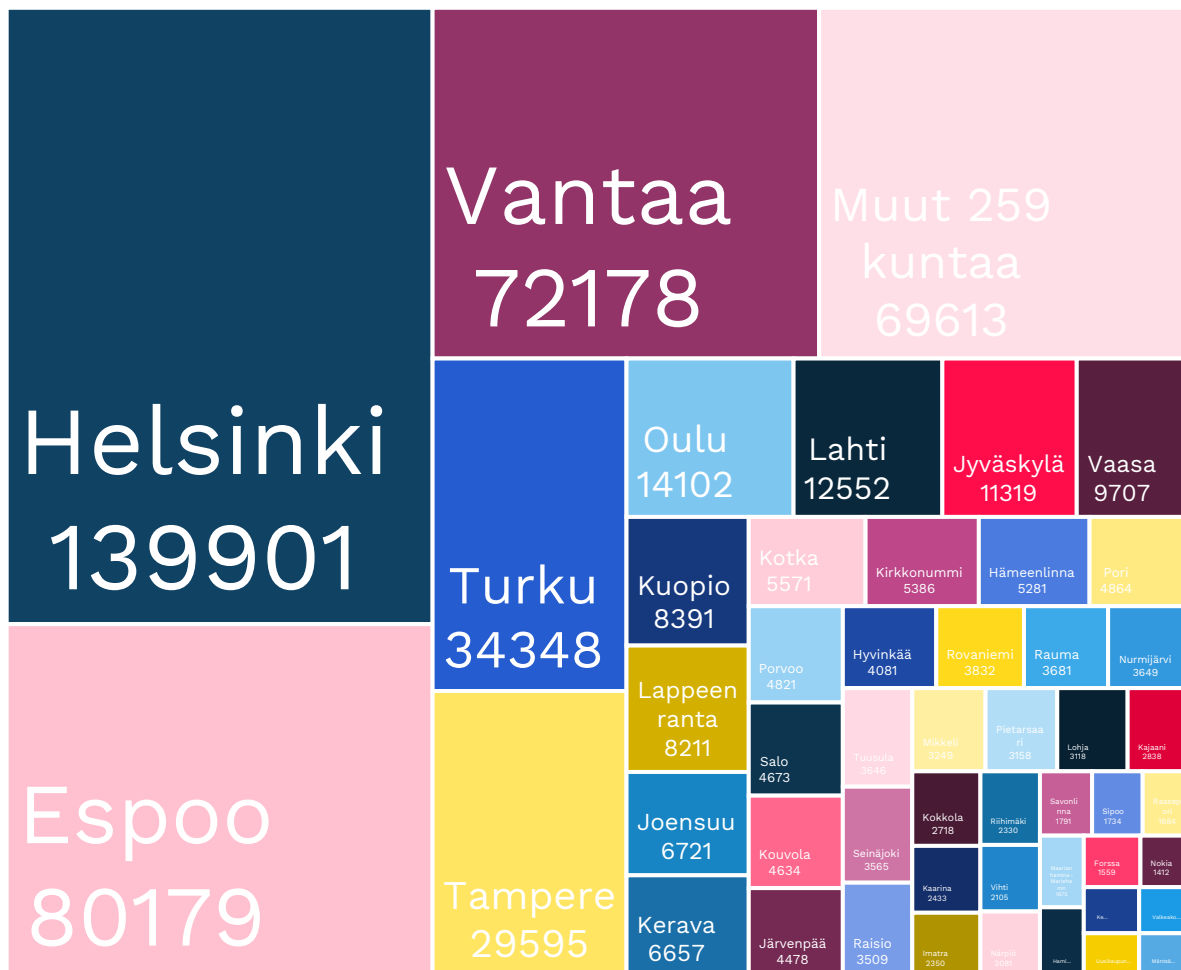
Vieraskielisten lasten osuus peruskouluissa oli vuonna **2024** n. **13,6 %**.

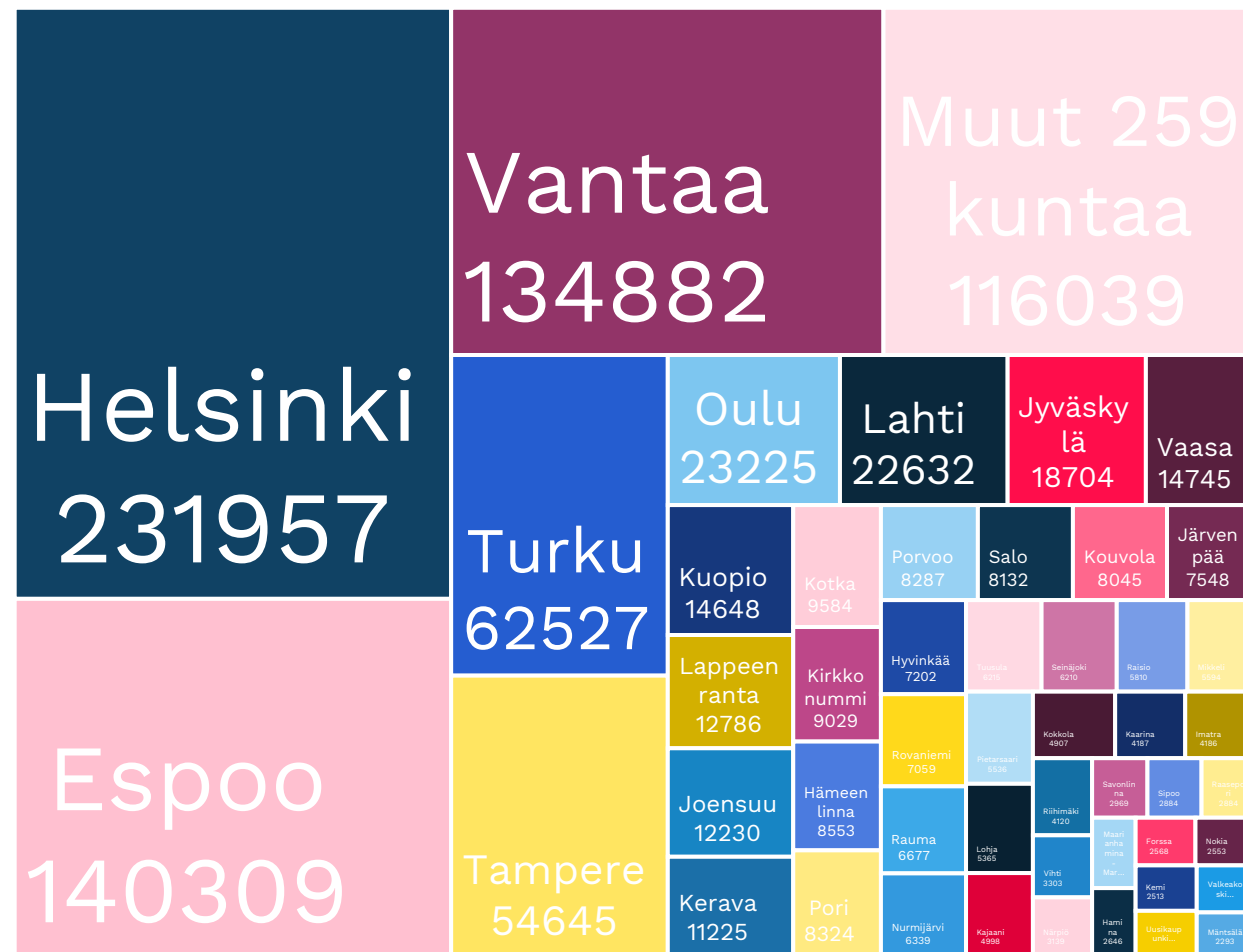
Vuoteen **2030** mennessä osuus nousee jopa **19 %:iin** eli kasvaa noin **18 000** oppilaalla.

Vieraskieliset kunnittain 2024 ja 2040

Vieraskieliset kunnittain 2024

Vieraskieliset kunnittain 2040

Toimintakatteen erot kasvavat huomattavasti

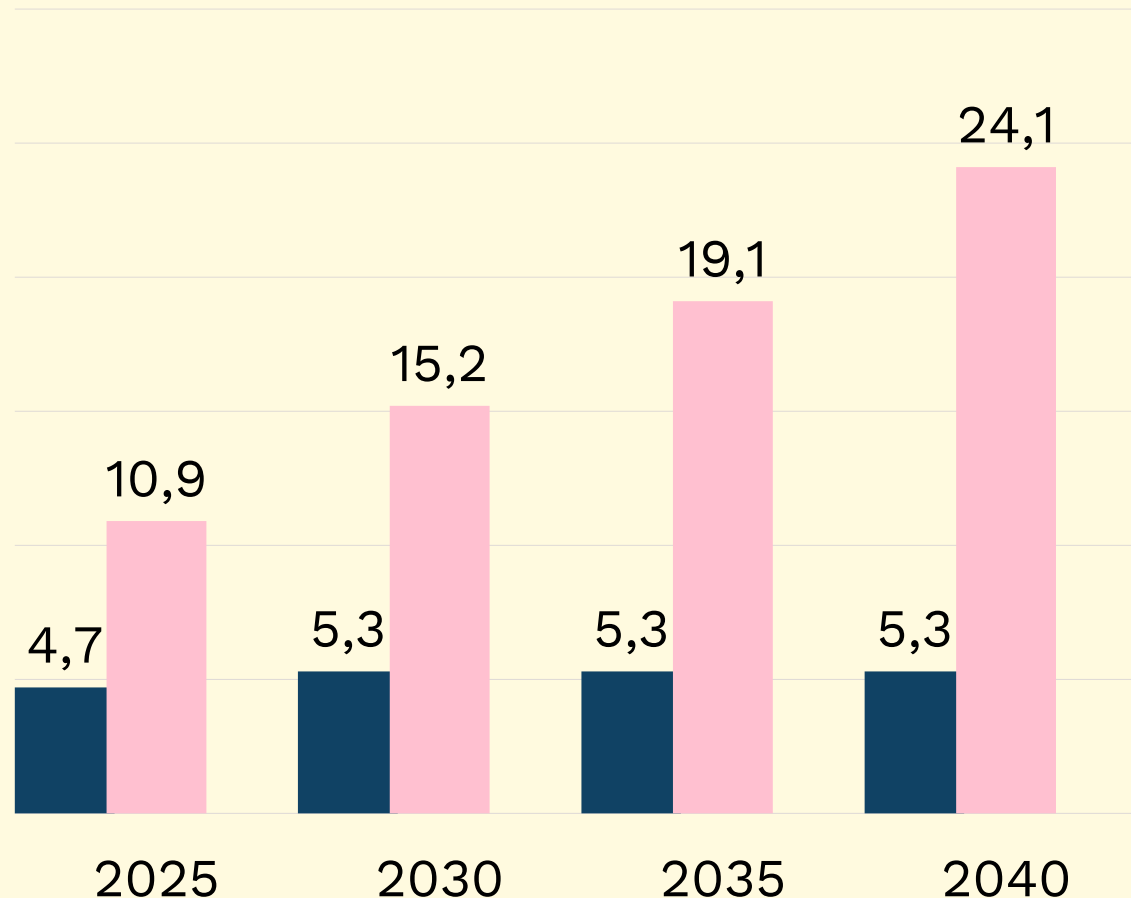
Maaseutumaisien kuntien ryhmän ero toimintakatteessa C6-kaupunkeihin on

yli 1 400 euroa

asukasta kohden vuoteen 2040 mennessä.

Erot kuntaverotuksessa uhkaavat kasvaa ennennäkemättömästi

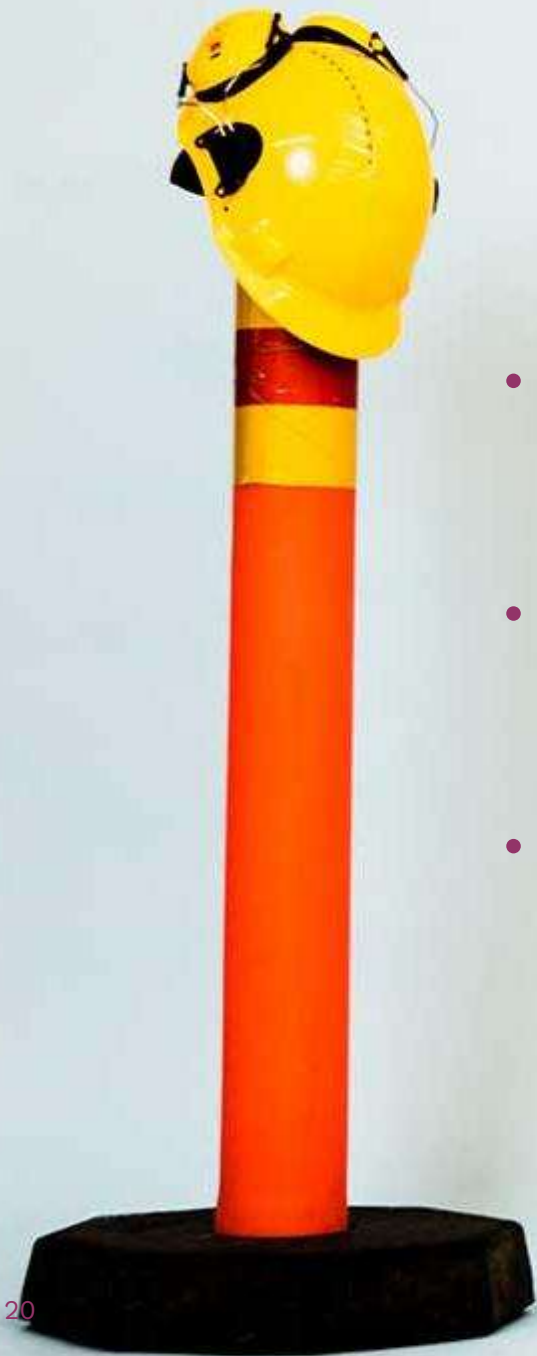
■ Alin veroprosentti ■ Ylin veroprosentti

Kuntaveroprosentit vaihtelevat jo nyt merkittävästi: alin veroprosentti on Kauniaisissa 4,7 % ja ylin Pomarkussa 10,9 %.

Tulevaisuudessa kaikissa kuntatyypeissä on paine nostaa veroja. Vuoteen 2040 mentäessä korkeimmat kunnallisveroprosentit voivat olla jopa yli kaksinkertaisia nykyiseen nähden.

Tällöin korkein kuntaveroprosentti voisi olla yli 24 prosenttia, ja toisaalta matalin noin 5 prosenttia.

Tiivistelmä talouden skenaariotarkastelusta

- Erot kuntien tuloissa ovat kasvaneet, mikä vaikuttaa myös niiden **kykyyn tuottaa laadukkaita palveluita ja investoida tulevaisuuteen.**
- **Veroprosenttien hajonta kasvaa erittäin suureksi,** olettaen että kuntien velkaantuminen pidetään hallinnassa.
- Skenaariotarkasteluiden perusteella **korkeimmat veroprosentit ovat niin suuria, että voidaan kysyä ovatko ne käytännössä edes mahdollisia.**

Mitä (kunnallisia) palveluita kansalainen voi odottaa saavansa asuinpaikasta riippumatta?

Miten lähellä palvelun tulee olla, jotta se voi olla **tosiasiallisesti saavutettava**?

Kuinka paljon palvelu **saa maksaa**, jotta se on asukkaalle saavutettava ja kansalaiset **yhdenvertaisia**?

Kuinka paljon korkeammat yksikkökustannukset voidaan hyväksyä väestöään menettävien alueiden palveluiden saatavuuden/saavutettavuuden ylläpitämiseksi?

Kuinka paljon tulopohjaa on mahdollista tasata väestöään menettävien alueiden hyväksi kun kaupunkien omatkin tarpeet ovat suuret.

Millaisilla ratkaisuilla nämä palvelut on mahdollista toteuttaa?

**Parlamentaarinen
työskenntely kuntien
tulevaisuudesta
käynnistyt**

Miksi tarvitsemme parlamentaarisen työn?

- Väestönmurroksen seurauksena useat kunnat ovat suurissa **vaikeuksissa järjestää palveluja tulevaisuudessa**. Erot etenkin kuntien veroprosenteissa ovat repeämässä.
- Myös **kuntademokratia on vaikeuksissa**: äänestysprosentti laskee ja ehdokkaita on yhä vaikeampi löytää.
- Tarvitsemme kuntaperusteisen järjestelmän, jossa **palveluiden saavutettavuus, kansalaisten yhdenvertaisuus ja rahoitusjärjestelmän kestävyys ovat tasapainossa**, ja jossa rahoitus perustuu kuntien nykyisiin tehtäviin.
- Palvelujen tehokasta ja laadukasta järjestämistä ei ratkaista vain paikallisilla ratkaisuilla. **Tarvitaan kansallinen yhteisymmärrys kuntien tehtävistä ja niistä edellytyksistä, jotka kunnilla on oltava niistä selviytyäkseen**.
- Tavoitteena on oltava sellainen järjestelmä, jossa **kunnat voivat luottaa valtioon ja valtio kuntien kykyyn toimia tehokkaasti ja vaikuttavasti, itsehallintonsa puitteissa**.

Parlamentaarisen työn tavoitteeksi on asetettu:

- Näkemys siitä, minkälainen **kuntaperusteinen järjestelmä** pystyy kestävästi ja vaikuttavasti edistämään Suomen kuntalaisten toimivia palveluita myös tulevaisuudessa.
- Yhteinen ymmärrys kuntien tilanteesta ja tulevaisuuden kehityssuunnista
- Näkemys kuntien palvelulupauksesta
- **Suuntaviivat seuraavalla vaalikaudella käynnistettävien, kuntia koskevien uudistusten pohjaksi.**

(Lähde: VM)

Kuntaperustaisen
järjestelmän
pelastusoperaatio

Työssä käsiteltäviä teemoja ovat ainakin

- Käydä läpi ja muodostaa **tilannekuvaa ja kehityssuuntia** sekä valmistella suuntaviivoja eri **toimenpidevaihtoehdoille**.
- Työtä tulee tehdä huomioiden kuntien kestävyys ja olosuhteiden kehitys väestön, talouden ja tehtävien hoitamisen kannalta.
- **Työssä käsiteltäviä teemoja ovat ainakin**
  - kuntien taloudellinen tilanne ja kestävyys,
  - kuntien vastuulla olevat lakisääteiset palvelut ja yleisen toimialan tehtävät, palvelulupaus, erilaistuminen,
  - demokratia ja kuntien itsehallinto,
  - kuntien välinen yhteistyö
  - kuntarakenne
  - hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön tavat ja yhdyspinnat sekä
  - valtion kuntiin kohdistama ohjaus.
- Toimittaa **väliyhteenvetonsa joulukuussa 2026** ja **johtopäätöksensä** ennen toimikauden päättymistä **syksyllä 2027**.
- Sihteeristön tehtävänä on valmistella ja tukea työryhmän työtä.

Parlamentaarisen työryhmän kokoonpano

Pj. Anna-Kaisa Ikonen, kunta- ja alueministeri

Kansallinen Kokoomus r.p.

- Henrik Vuornos, kansanedustaja (varajäsen Mia Laiho, kansanedustaja)
- Karoliina Partanen, kansanedustaja (varajäsen Ville Valkonen, kansanedustaja)

Perussuomalaiset r.p.

- Jaana Strandman, kansanedustaja (varajäsen Kaisa Garedeu, kansanedustaja)
- Rami Lehtinen, kansanedustaja (varajäsen Ville Vähämäki, kansanedustaja)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

- Eveliina Heinäluoma, kansanedustaja (varajäsen Piritta Rantanen, kansanedustaja)
- Lauri Lyly, kansanedustaja (varajäsen Aki Lindén, kansanedustaja)

Suomen Keskusta r.p.

- Petri Honkonen, kansanedustaja (varajäsen Hanna-Leena Mattila, kansanedustaja)
- Hanna Räsänen, kansanedustaja (varajäsen Mika Riipi, kansanedustaja)

Vihreä liitto r.p.

- Inka Hopsu, kansanedustaja (varajäsen Bella Forsgrén, kansanedustaja)

Vasemmistoliitto r.p.

- Pia Lohikoski, kansanedustaja (varajäsen Jessi Jokelainen, kansanedustaja)

Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.

- Christoffer Ingo, kansanedustaja (varajäsen Sandra Bergqvist, kansanedustaja)

Suomen Kristillisdemokraatit r.p.

- Peter Östman, kansanedustaja

Liike Nyt r.p.

- Harry Harkimo, kansanedustaja

Pysyvät asiantuntijat

- **Osastopäällikkö Jussi Virsunen** valtiovarainministeriö (varajäsen finanssineuvos Pasi Leppänen)
- **Kansliapäällikkö Heidi Backman**, opetus- ja kulttuuriministeriö (varajäsen ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen)
- **Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila**, maa- ja metsätalousministeriö (varajäsen osastopäällikkö Sebastian Hielm)
- **Osastopäällikkö Annakaisa Iivari**, sosiaali- ja terveysministeriö (varajäsen johtaja Taru Koivisto)
- **Osastopäällikkö Tiina Korhonen**, työ- ja elinkeinoministeriö (varajäsen osastopäällikkö Jan Hjelt)
- **Kehittämisjohtaja Juho Korpi**, ympäristöministeriö
- **Erityisasiantuntija Atte Riihelä**, liikenne- ja viestintäministeriö (varajäsen erityisasiantuntija Edgar Pyhälä)
- **Toimitusjohtaja Minna Karhunen**, Suomen Kuntaliitto ry (varajäsen strategia- ja kehitysjohtaja Markus Pauni)

Sihteeristössä ministeriöistä (VM, TEM, OKM, YM, STM, MMM) Kuntaliitosta: Sini Sallinen, Henrik Lönnqvist, Merja Lang (Vara jäsen erityisasiantuntija Ville Nieminen)

Miten vastaamme väestönmurroksen asettamiin haasteisiin kuntapohjaisessa järjestelmässä?

- Missä asioissa ja millaista kuntien välistä **yhteistyötä** tarvitaan enemmän? Näettekö alueellisia erityistarpeita?
- Mikä mielestänne **edesauttaa** yhteistyön syntymistä kuntien välille, mikä **estää** sitä?
- Miltä yhteistyö näyttää **demokratian**, asukkaiden osallistumismahdollisuuksien, talouden ja johtamisen näkökulmista?
- Toimivatko **kuntalain** mukaiset yhteistyön muodot mielestänne? Olisiko niissä jotain uudistamistarpeita? Tarvittaisiinko joku kokonaan **uusi kuntien välisen yhteistyön muoto**?

- Voisiko mielestänne osan kunnista lailla **”vapauttaa” tietyistä tehtävistä** niin, että niitä hoitaisivat vain jotkut kunnat? Ottaen huomioon, että asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista olisi huolehdittu yhtä hyvin kuin nytkin kuntien välisessä yhteistyössä?
- Tulisiko meillä olla **kaksi tai useampi kuntatyyppi**, joilla olisi omat tehtävänsä?
- Näettekö, että Suomessa olisi alueita, joilla olisi alueen erityispiirteistä johtuvia **erityisratkaisuja tai -tehtäviä**?

- Näettekö kuntien **yhdistymiset** ratkaisuin, joita kannattaisi toteuttaa ennakolta kuntien yhteisen kapasiteetin vahvistamiseksi?
- Mikä voisi **edesauttaa** kuntien yhdistymisten toteutumista?
- Mitä **huolia** yhdistymisiin liittyy ja miten niitä voisi ratkaista?

Kuntaliiton lupaus

Sitoudumme

- Avoimeen keskusteluun
- Ongelmien läpivalaisuun
- Perusteltuihin muutoksiin

Erilaisia kuntapoliittisia ratkaisukeinoja väestömurroksen asettamiin haasteisiin

- Järjestämiskriteerien kautta tehtävien eriyttäminen
- Kuntakokoon liittyvä tehtävien eriyttäminen
- Lakisääteinen kuntayhteistyö
- Järjestämisluvat
- Kuntarakenteen muutokset
- Normien keventäminen/tiukentaminen
- Kriisikuntakriteerien lisääminen
- Seutuvaltuustomalli
- Eritasoiset kunnat/ Yhteinäiskuntamallista luopuminen
- Tavoite-/tuottavuusohjaus vahvistaminen
- Erilaiset rahoitusjärjestelmät
  - Keskuksia tukeva malli
  - Väestöään menettävien alueiden malli
- Sveitsin malli
- Piirikuntamalli
- Vapaakunta-malli
- Metropoli-malli
- Alueellisen roolin vahvistaminen, esim. Maakunnan liiton roolin vahvistaminen
- Väestöään menettävien alueiden verotuki
- Valtion järjestämisroolin kasvatus (esim. digiratkaisuissa)
- Evoluutiomalli

**Kuntien omat /
yhteiset pohdinnat,
kehittäminen ja
ratkaisut
avainasemassa**

Ajankohtainen valtionavustus

suomi | [svenska](#)

Kuntien välistä yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä vahvistetaan 8 miljoonalla

opetus- ja kulttuuriministeriö

15.1.2026 9.30 TIEDOTE

Opetus- ja kulttuuriministeriö on avannut valtionavustushaun kuntien välisen yhteistyön vahvistamiseen perusopetuksen järjestämisessä. Hankeavustuksen tavoitteena on kuntien välisen yhteistyön vahvistaminen perusopetuksen yhdenvertaisen saavutettavuuden turvaamiseksi, kun perusopetuksen oppilasmäärä kääntyy voimakkaaseen laskuun.

Väestönmuutos vaikuttaa perusopetuksen järjestämisedellytyksiin erityisesti pienissä kunnissa. Avustusta kohdennetaan erityisesti väestökehitykseltään vaikeassa asemassa oleviin pieneneviin kuntiin.

Avustusta on haettavissa vuosille 2026–2028 (31.7.2028 saakka) yhteensä 8 miljoonaa euroa.

Linkki:

<https://www.haeavustuksia.fi/fi/haku/va-okm-2026-4/hakuilmoitus/perustiedot>

Kiitos!

Ville Nieminen

Erityisasiantuntija

+358 50 564 6622

Ville.Nieminen@Kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Eero Laesterä & Tuomas Hanhela 25.3.2026

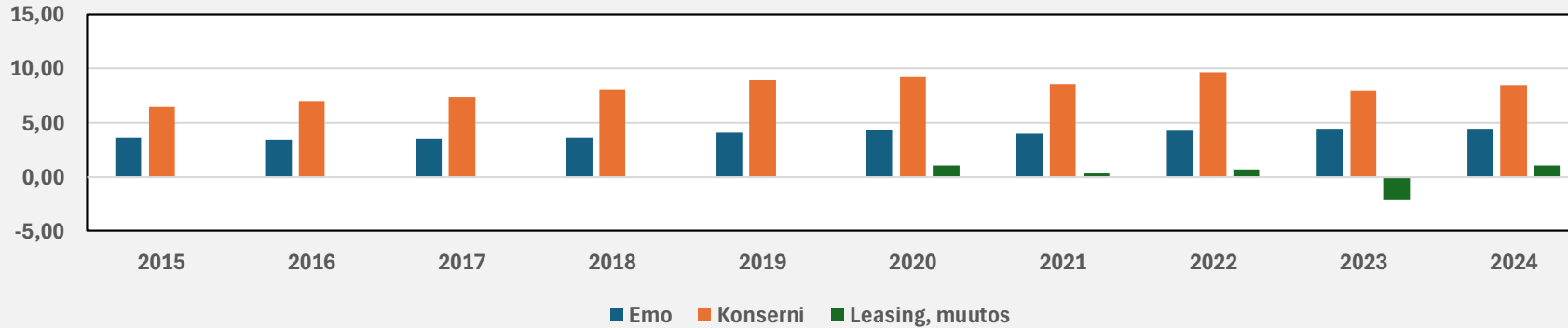
Konserneista – ja vähän muustakin

Miksi konsernit?

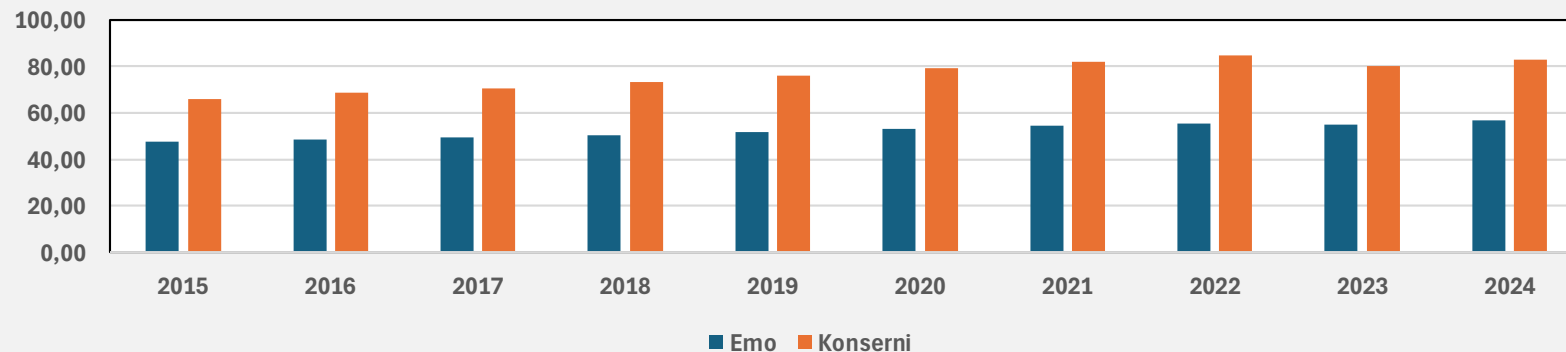
- Miksi kunta perustaa konserniyhtiön ?
- On myös muunlaisia konserniyhtiöitä
- Miksi konserniyhtiöt erityiseen tarkasteluun?
  - Arviointikriteerit – vieraan pääoman käsittelyn vuoksi
  - Demokratianäkökulma
  - Konsernin suhteellinen merkitys kasvoi soten myötä – ja tulovirtojen oikean suuntaisuuden merkitys sitäkin enemmän
  - Jos konserni vuotaa – pysyvästi – vuotoa ei ole helppo, eikä oikeastaan mahdollistakaan saada tyrehdytettyä.
- Tarkastelu on työläs, mutta se olisi nostettava säännölliseksi.
- Kokonaistarkastelua heikentää se, että konsernista saadaan julkisuuteen vain tilinpäätöstiedot – esimerkiksi konserniyhtiöiden investoinnit jäävät tarkastelun ulottuvilta
- **Kunnat ovat siirtäneet erilaisia investointejaan konserniin – velkaantuminen on jäänyt vähemmälle tarkastelulle – nyt velkajarru vaikuttaa myös konserniyhtiöihin.**
- Entä, jos konserniyhtiöissä on muuta kuin kuntien omistusta?

Investoinnit, brutto, mrd euroa

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Kaikki	Kuutoset
Emo	3,60	3,47	3,49	3,65	4,05	4,31	3,96	4,22	4,41	4,48	39,65	17,30
Konserni	6,48	7,00	7,34	7,99	8,90	9,18	8,58	9,66	7,93	8,51	81,58	39,92
Leasing, muutos						1,06	0,35	0,73	-2,13	1,07		

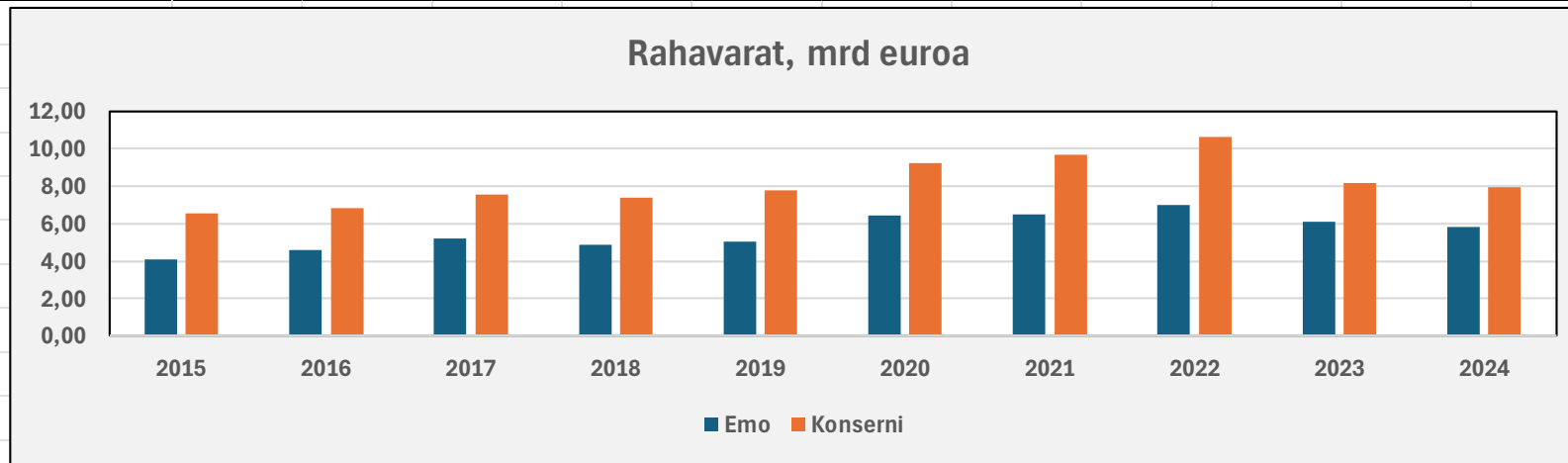
Bruttoinvestoinnit mrd euroa

Käyttöomaisuus, mrd euroa

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Delta
Emo	47,62	48,66	49,41	50,56	51,80	53,20	54,45	55,48	55,15	56,75	9,12
Konserni	65,90	68,49	70,67	73,12	76,20	79,35	81,89	84,67	80,17	82,84	16,94

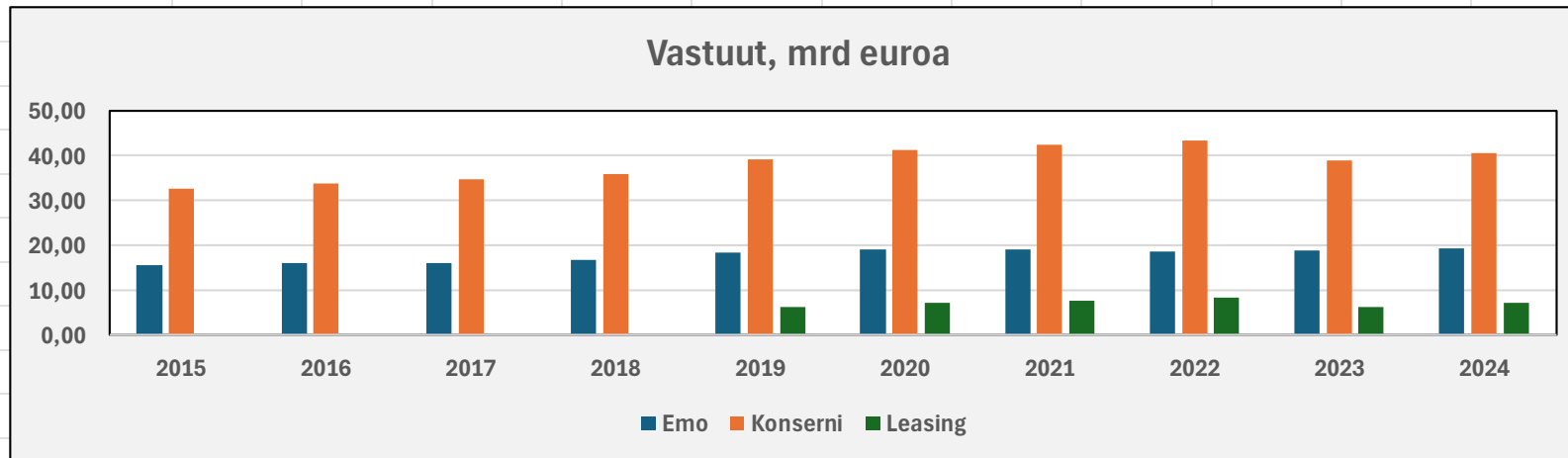
Käyttöomaisuus, mrd euroa

Rahavarat, mrd euroa

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Delta
Emo	4,11	4,59	5,18	4,88	5,06	6,45	6,50	6,99	6,08	5,82	1,71
Konserni	6,57	6,83	7,56	7,37	7,78	9,26	9,68	10,61	8,19	7,95	1,38

Lainakanta, mrd euroa

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Delta
Emo	15,50	16,08	16,12	16,72	18,41	19,03	19,11	18,69	18,77	19,34	3,84
Konserni	32,55	33,72	34,62	35,99	39,05	41,17	42,38	43,44	38,97	40,66	8,11
Leasing					6,17	7,23	7,58	8,31	6,19	7,26	1,09

Konserni-investoinnit			Investoinnit, emo				
	2020-2024	asl.2024	eur/asukas		2020-2024	asl.2024	eur/asukas
Espoo	2 675 540	320 931	8 337	Espoo	1 473 295	320 931	4 591
Helsinki	11 692 212	684 018	17 093	Helsinki	4 067 181	684 018	5 946
Vantaa	2 289 890	251 269	9 113	Vantaa	608 946	251 269	2 423
Hämeenlinna	415 132	68 433	6 066	Hämeenlinna	202 859	68 433	2 964
Joensuu	375 209	78 741	4 765	Joensuu	218 065	78 741	2 769
Jyväskylä	926 356	149 194	6 209	Jyväskylä	396 450	149 194	2 657
Kajaani	359 466	36 433	9 867	Kajaani	146 975	36 433	4 034
Kokkola	360 083	48 367	7 445	Kokkola	129 190	48 367	2 671
Kotka	477 811	50 210	9 516	Kotka	291 286	50 210	5 801
Kouvola	481 697	78 386	6 145	Kouvola	244 155	78 386	3 115
Kuopio	1 057 947	125 666	8 419	Kuopio	542 249	125 666	4 315
Lahti	1 060 508	121 337	8 740	Lahti	423 026	121 337	3 486
Lappeenranta	388 361	73 327	5 296	Lappeenranta	171 032	73 327	2 332
Mikkeli	327 025	51 890	6 302	Mikkeli	150 391	51 890	2 898
Oulu	1 604 505	216 152	7 423	Oulu	857 764	216 152	3 968
Pori	527 709	83 305	6 335	Pori	335 670	83 305	4 029
Porvoo	357 876	51 737	6 917	Porvoo	143 098	51 737	2 766
Rovaniemi	445 277	65 722	6 775	Rovaniemi	116 482	65 722	1 772
Salo	146 011	50 870	2 870	Salo	102 512	50 870	2 015
Seinäjoki	438 951	66 611	6 590	Seinäjoki	270 209	66 611	4 057
Tampere	2 591 003	260 180	9 959	Tampere	1 171 495	260 180	4 503
Turku	1 668 852	206 073	8 098	Turku	689 804	206 073	3 347
Vaasa	554 016	70 361	7 874	Vaasa	262 414	70 361	3 730
Yhteensä	31 221 438	3 209 213	9 729	Yhteensä	13 014 548	3 209 213	4 055
Koko maa	43 868 788	5 605 317	7 826	Koko maa	17 285 419	5 605 317	3 084
Investoinnit, konserni			Investoinnit, emo				
	2020-2024	asl.2024	eur/asukas		2020-2024	asl.2024	eur/asukas
Koko maa	43 866 529	5 605 317	7 826	Koko maa	22 165 221	5 605 317	3 954
Kehyskunnat	4 846 075	891 614	5 435	Kehyskunnat	3 518 201	891 614	3 946
Kaupunkimaise	36 572 492	4 103 857	8 912	Kaupunkimaise	16 699 356	4 103 857	4 069
Taajaan asutut k	4 354 636	849 769	5 124	Taajaan asutut k	3 352 200	849 769	3 945
Maaseutumaise	2 939 400	651 691	4 510	Maaseutumaise	2 113 665	651 691	3 243

Investoinnit euroa 2020-2024 1000 (emo)	Liikenne		Liikunta	Lukio	Esiopetus		Varhais	Kaikki		
	Elinkeinoeläm.	Kirjastot	väylät	Ulkoilu	koulutus	Kulttuuri	Perusopetus	kasvatus	Kaikki	euroa/asukas
Espoo	3 506	1 965	836 128	52 461	7 486	12 845	256 986	155 866	1 327 243	4 136
Helsinki	38 640	9 809	1 070 663	122 733	136 722	149 780	680 150	246 176	2 454 672	3 589
Vantaa	169	2 809	196 814	46 098	7 045	13 270	154 536	126 191	546 933	2 177
Hämeenlinna	18 098	1 874	43 479	4 096	0	1 388	75 821	5 349	150 106	2 193
Joensuu	2 224	1 690	54 839	47 636	606	4 000	46 072	3 432	160 500	2 038
Jyväskylä	645	6 496	103 371	62 808	0	30 124	62 271	29 817	295 532	1 981
Kajaani	176	195	18 275	3 311	489	10 811	11 593	5 138	49 986	1 372
Kokkola	14 369	1 179	21 298	8 807	1 592	2 953	35 491	2 933	88 622	1 832
Kotka	1 633	753	39 466	11 297	129	1 179	38 465	3 540	96 461	1 921
Kouvola	325	222	68 364	20 292	852	4 725	16 436	2 650	113 866	1 453
Kuopio	1 040	3 908	114 772	84 378	33 149	18 434	45 409	32 506	333 597	2 655
Lahti	9 124	3 817	133 395	30 035	6 049	23 270	68 598	13 580	287 868	2 372
Lappeenranta	0	8 926	39 357	17 038	365	3 538	88 157	10 566	167 946	2 290
Mikkeli	2 296	792	18 230	6 143	237	4 262	36 885	9 634	78 480	1 512
Oulu	19 032	12 571	198 403	66 343	22 352	20 656	136 717	28 447	504 521	2 334
Pori	15 144	1 702	58 290	8 073	1 372	7 960	65 458	7 516	165 516	1 987
Porvoo	0	1 291	37 531	3 335	3 328	110	15 239	15 312	76 146	1 472
Rovaniemi	4	4 937	40 439	5 710	247	2 118	54 266	9 274	116 996	1 780
Salo	2 382	633	14 125	3 870	227	1 221	27 644	5 190	55 293	1 087
Seinäjoki	1 211	2 547	47 704	9 521	1 477	5 549	30 140	7 525	105 674	1 586
Tampere	17 493	3 038	269 258	123 467	15 346	29 172	187 798	119 662	765 234	2 941
Turku	0	1 635	251 830	18 801	1 207	45 435	87 570	21 366	427 844	2 076
Vaasa	10 911	520	62 549	10 037	2 770	5 327	25 062	8 989	126 165	1 793
Yhteensä	158 422	73 308	3 738 581	766 288	243 048	398 127	2 246 765	870 660	8 495 200	2 647

Investoinnit euroa 2020-2024 1000 (emo)	Liikenne		Liikunta	Lukio	Esiopetus		Varhais	Kaikki		
	Elinkeinoeläm.	Kirjastot	väylät	Ulkoilu	koulutus	Kulttuuri	Perusopetus	kasvatus	Kaikki	euroa/asukas
Koko maa	245 178	128 432	5 422 571	1 531 761	432 854	458 329	4 140 195	1 263 412	13 622 732	2 430
Kehyskunta	11 071	26 894	839 413	257 509	98 931	16 424	924 180	201 249	2 375 670	2 664
Kaupunkimaiset	178 911	102 013	4 564 944	1 076 950	348 192	423 554	3 103 149	1 049 167	10 846 880	2 643
Taajaan asutut	35 334	16 492	582 061	273 010	54 788	29 878	646 372	115 629	1 753 565	2 064
Maaseutumaiset	30 933	9 927	275 566	181 800	29 874	4 897	390 675	98 616	1 022 287	1 569

Investoinnit %-osuudet 2020-2024 1000 (€)	Liikenne		Liikunta	Lukio	Esiopetus		Varhais	
	Elinkeinoel	Kirjastot	väylät	Ulkoilu	koulutus	Kulttuuri	Perusopetu: kasvatus	
Espoo	0,3 %	0,1 %	63,0 %	4,0 %	0,6 %	1,0 %	19,4 %	11,7 %
Helsinki	1,6 %	0,4 %	43,6 %	5,0 %	5,6 %	6,1 %	27,7 %	10,0 %
Vantaa	0,0 %	0,5 %	36,0 %	8,4 %	1,3 %	2,4 %	28,3 %	23,1 %
Hämeenlinna	12,1 %	1,2 %	29,0 %	2,7 %	0,0 %	0,9 %	50,5 %	3,6 %
Joensuu	1,4 %	1,1 %	34,2 %	29,7 %	0,4 %	2,5 %	28,7 %	2,1 %
Jyväskylä	0,2 %	2,2 %	35,0 %	21,3 %	0,0 %	10,2 %	21,1 %	10,1 %
Kajaani	0,4 %	0,4 %	36,6 %	6,6 %	1,0 %	21,6 %	23,2 %	10,3 %
Kokkola	16,2 %	1,3 %	24,0 %	9,9 %	1,8 %	3,3 %	40,0 %	3,3 %
Kotka	1,7 %	0,8 %	40,9 %	11,7 %	0,1 %	1,2 %	39,9 %	3,7 %
Kouvola	0,3 %	0,2 %	60,0 %	17,8 %	0,7 %	4,1 %	14,4 %	2,3 %
Kuopio	0,3 %	1,2 %	34,4 %	25,3 %	9,9 %	5,5 %	13,6 %	9,7 %
Lahti	3,2 %	1,3 %	46,3 %	10,4 %	2,1 %	8,1 %	23,8 %	4,7 %
Lappeenranta	0,0 %	5,3 %	23,4 %	10,1 %	0,2 %	2,1 %	52,5 %	6,3 %
Mikkeli	2,9 %	1,0 %	23,2 %	7,8 %	0,3 %	5,4 %	47,0 %	12,3 %
Oulu	3,8 %	2,5 %	39,3 %	13,1 %	4,4 %	4,1 %	27,1 %	5,6 %
Pori	9,1 %	1,0 %	35,2 %	4,9 %	0,8 %	4,8 %	39,5 %	4,5 %
Porvoo	0,0 %	1,7 %	49,3 %	4,4 %	4,4 %	0,1 %	20,0 %	20,1 %
Rovaniemi	0,0 %	4,2 %	34,6 %	4,9 %	0,2 %	1,8 %	46,4 %	7,9 %
Salo	4,3 %	1,1 %	25,5 %	7,0 %	0,4 %	2,2 %	50,0 %	9,4 %
Seinäjoki	1,1 %	2,4 %	45,1 %	9,0 %	1,4 %	5,3 %	28,5 %	7,1 %
Tampere	2,3 %	0,4 %	35,2 %	16,1 %	2,0 %	3,8 %	24,5 %	15,6 %
Turku	0,0 %	0,4 %	58,9 %	4,4 %	0,3 %	10,6 %	20,5 %	5,0 %
Vaasa	8,6 %	0,4 %	49,6 %	8,0 %	2,2 %	4,2 %	19,9 %	7,1 %
Yhteensä	1,9 %	0,9 %	44,0 %	9,0 %	2,9 %	4,7 %	26,4 %	10,2 %

Investoinnit euroa 2020-2024 1000 (emo)	Liikenne		Liikunta	Lukio	Esiopetus		Varhais	
	Elinkeinoel	Kirjastot	väylät	Ulkoilu	koulutus	Kulttuuri	Perusopetu: kasvatus	
Koko maa	1,8 %	0,9 %	39,8 %	11,2 %	3,2 %	3,4 %	30,4 %	9,3 %
Kehyskunta	0,5 %	1,1 %	35,3 %	10,8 %	4,2 %	0,7 %	38,9 %	8,5 %
Kaupunkimaiset	1,6 %	0,9 %	42,1 %	9,9 %	3,2 %	3,9 %	28,6 %	9,7 %
Taajaan asutut	2,0 %	0,9 %	33,2 %	15,6 %	3,1 %	1,7 %	36,9 %	6,6 %
Maaseutumaiset	3,0 %	1,0 %	27,0 %	17,8 %	2,9 %	0,5 %	38,2 %	9,6 %

Investoinnit %-osuudet 2020-2024 1000 (€)	Liikenne		Liikunta	Lukio	Esiopetus		Varhais	
	Elinkeinoel	Kirjastot	väylät	Ulkoilu	koulutus	Kulttuuri	Perusopetu: kasvatus	
Espoo	0,3 %	0,1 %	63,0 %	4,0 %	0,6 %	1,0 %	19,4 %	11,7 %
Helsinki	1,6 %	0,4 %	43,6 %	5,0 %	5,6 %	6,1 %	27,7 %	10,0 %
Vantaa	0,0 %	0,5 %	36,0 %	8,4 %	1,3 %	2,4 %	28,3 %	23,1 %
Hämeenlinna	12,1 %	1,2 %	29,0 %	2,7 %	0,0 %	0,9 %	50,5 %	3,6 %
Joensuu	1,4 %	1,1 %	34,2 %	29,7 %	0,4 %	2,5 %	28,7 %	2,1 %
Jyväskylä	0,2 %	2,2 %	35,0 %	21,3 %	0,0 %	10,2 %	21,1 %	10,1 %
Kajaani	0,4 %	0,4 %	36,6 %	6,6 %	1,0 %	21,6 %	23,2 %	10,3 %
Kokkola	16,2 %	1,3 %	24,0 %	9,9 %	1,8 %	3,3 %	40,0 %	3,3 %
Kotka	1,7 %	0,8 %	40,9 %	11,7 %	0,1 %	1,2 %	39,9 %	3,7 %
Kouvola	0,3 %	0,2 %	60,0 %	17,8 %	0,7 %	4,1 %	14,4 %	2,3 %
Kuopio	0,3 %	1,2 %	34,4 %	25,3 %	9,9 %	5,5 %	13,6 %	9,7 %
Lahti	3,2 %	1,3 %	46,3 %	10,4 %	2,1 %	8,1 %	23,8 %	4,7 %
Lappeenranta	0,0 %	5,3 %	23,4 %	10,1 %	0,2 %	2,1 %	52,5 %	6,3 %
Mikkeli	2,9 %	1,0 %	23,2 %	7,8 %	0,3 %	5,4 %	47,0 %	12,3 %
Oulu	3,8 %	2,5 %	39,3 %	13,1 %	4,4 %	4,1 %	27,1 %	5,6 %
Pori	9,1 %	1,0 %	35,2 %	4,9 %	0,8 %	4,8 %	39,5 %	4,5 %
Porvoo	0,0 %	1,7 %	49,3 %	4,4 %	4,4 %	0,1 %	20,0 %	20,1 %
Rovaniemi	0,0 %	4,2 %	34,6 %	4,9 %	0,2 %	1,8 %	46,4 %	7,9 %
Salo	4,3 %	1,1 %	25,5 %	7,0 %	0,4 %	2,2 %	50,0 %	9,4 %
Seinäjoki	1,1 %	2,4 %	45,1 %	9,0 %	1,4 %	5,3 %	28,5 %	7,1 %
Tampere	2,3 %	0,4 %	35,2 %	16,1 %	2,0 %	3,8 %	24,5 %	15,6 %
Turku	0,0 %	0,4 %	58,9 %	4,4 %	0,3 %	10,6 %	20,5 %	5,0 %
Vaasa	8,6 %	0,4 %	49,6 %	8,0 %	2,2 %	4,2 %	19,9 %	7,1 %
Yhteensä	1,9 %	0,9 %	44,0 %	9,0 %	2,9 %	4,7 %	26,4 %	10,2 %

Investoinnit euroa 2020-2024 1000 (emo)	Liikenne		Liikunta	Lukio	Esiopetus		Varhais	
	Elinkeinoel	Kirjastot	väylät	Ulkoilu	koulutus	Kulttuuri	Perusopetu: kasvatus	
Koko maa	1,8 %	0,9 %	39,8 %	11,2 %	3,2 %	3,4 %	30,4 %	9,3 %
Kehyskunta	0,5 %	1,1 %	35,3 %	10,8 %	4,2 %	0,7 %	38,9 %	8,5 %
Kaupunkimaiset	1,6 %	0,9 %	42,1 %	9,9 %	3,2 %	3,9 %	28,6 %	9,7 %
Taajaan asutut	2,0 %	0,9 %	33,2 %	15,6 %	3,1 %	1,7 %	36,9 %	6,6 %
Maaseutumaiset	3,0 %	1,0 %	27,0 %	17,8 %	2,9 %	0,5 %	38,2 %	9,6 %

Määrät

- Tarkastelussa oli 2295 konserniyhtiötä. Aineisto perustuu Asiakastiedon toimitukseen vuoden 2024 tilinpäätöksistä.
- Yhtiöiden toimintaa on myös lakannut, konkurssiin on mennyt kahdeksan yritystä, selvitystila on alkanut 31 yrityksessä ja yhtiö on jo lakannut 76 kertaa. Yhtiöissä oli 237 työntekijää, liikevaihto yhteensä 100 ME –rahavaroja oli 25,2 ME ja lainat rahoituslaitoksille – lainat rahoituslaitoksille 263 ME
- Yhtiöiden liikevaihto oli suuri suhteutettuna kuntien menoihin – ja muihinkin talouden mittareihin. Koko maan tasolla kuntayhtiöt ovat vain pieni osa kokonaisuudesta.
- Niitä yhtiöitä, joiden tulos oli negatiivinen, oli lähes puolet –samoin kumulatiivisesti mitattuna.
- Tilastointi oli hiukan hajanaista/puutteellista ja kaikkeen tilastointiin ei voi välttämättä luottaa.

Metsänhoito
 Einesten ja valmisruokien valmistus
 Muualla luokittelematon muiden elintarvikkeiden valmistus
 Sisustustekstiilien valmistus
 Puun sahaus ja höyläys
 Paperin, kartongin ja pahvin valmistus
 Huonekalujen valmistus
 Lääk. ja hammaslääkintäin. ja -tarv. valm. (pl hammasprot
 Muiden erikoiskoneiden korjaus ja huolto
 Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä
 Sähkön tuotanto vesi- ja tuulivoimalla
 Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto
 Teollisuus
 Sähkön s
 Sähkön t
 Sähkön ja
 Sähkön k
 Kaasun t
 Lämmön
 Kaukolän
 Veden ot
 Viemäri-
 Tavanom
 Tavanom
 Jätteen sijoittaminen kaatopaikalle tai pysyvä varasto
 Maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristönhuol
 Talonrakentaminen
 Rakennuttaminen ja rakennushankkeiden kehittäminen
 Asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen
 Teiden ja moottoriteiden rakentaminen
 Yleisten jakeluverkkojen rakentaminen nestemäisiä aine
 Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen
 Vesirakentaminen
 Muu muualla luokittelematon maa- ja vesirakentaminen
 Sähköasennus
 Yleisagentuuritoiminta
 Muiden pott
 Puun tukku
 Jätteen ja ro

Maksullinen pysäköinti
 Muu maaliikennettä palveleva toiminta
 Satamat
 Ilmaliikennettä palveleva toiminta
 Hotellit ja vastaava majoitustoiminta
 Lyhytaikainen majoitus huoneistoissa ja huoneissa
 Lyhytaikainen majoitus lomamökeissä
 Leirintä- ja matkailuajoneuvoalueet
 Muualla luokittelematon majoitustoiminta
 Ravintolat
 Kahvila-ravintolat
 Ruokaravintolat
 Sopimusperusteiset catering- ja ravitsemispalvelut
 Henkilöstö- ja laitosruokat
 Sanomalehtien kustantaminen
 Elokuvien ja videoiden levitys
 Elokuvien esittäminen
 Kiinteän puhelinverkon ja langattoman verkon hallinta j
 Langattoman verkon hallinta ja palvelut
 Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus
 Atk-laitteisto- ja ohjelmistokonsultointi
 Tietojenkäsitt. ja laitteist. käyttö- ja hallintapalvel
 Muu laitteisto- ja tietotekninen palvelutoiminta
 Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus
 Laitteistokonsultointi ja käyttö- ja hallintapalvelut
 Tietojenkäsittelyinfrastruktuuri, tietojenkäsittely, pa
 Tietojenkäsitt., palvelintilan vuokraus ja palvelut
 Muualla luokittelematon tietopalvelutoiminta
 Muu pankkitoiminta
 Rahoitusalan holdingyhtiöiden toiminta
 Rahastotoiminta
 Muu luotonanto
 Muualla luokittelematon muu rahoituspalvelutoiminta pc
 Arvopaperien ja raaka-ainesopimusten välittäminen
 Muu rahoitusta palveleva toiminta pois lukien vakuutus-
 Omaisuudenhoitotoiminta

Laskentatoimi, kirjanpito ja veroneuvonta
 Muu laskentatoimen palvelu
 Pääkonttorien toiminta
 Liikkeenjohdon konsultointi
 Suhdetoiminta ja viestintä
 Muu liikkeenjohdon konsultointi
 Yhdyskuntasuunnittelu
 Maa- ja vesirakentamisen tekninen palvelu
 Rakennetekninen palvelu
 Muu rakennustekninen palvelu
 Kone- ja prosessisuunnittelu
 Muu tekninen palvelu
 Muu tekninen testaus ja analysointi
 Luonnontieteen ja tekniikan tutkimus ja kehittäminen
 Muu luonnontieteellinen tutkimus ja kehittäminen
 Yhteiskuntatieteellinen ja humanistinen tutkimus ja keh
 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut
 Muu ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
 Muualla luokittelematon kaikki muu monenlainen ammatill
 Eläinlääkintäpalvelut
 Vapaa-ajan ja urheiluvälineiden vuokraus ja leasing
 Muualla luokittelematon muu koneiden ja laitteiden vuok
 Työnvälitystoiminta
 Työvoiman vuokraus
 Matkatoimistojen toiminta
 Muu varaustalustoiminta ja siihen liittyvä toiminta
 Kiinteistöhoito
 Kiinteistöjen siivous
 Hallinto- ja toimistopalvelut
 Yhdistetyt toimistopalvelut
 Messujen ja kongressien järjestäminen
 Pakkauspalvelut
 Muualla luokittelematon muu liike-elämän tukipalvelutoi
 Julkinen yleishallinto
 Työvoima- ja elinkeinoasiain hallinto
 Keskiasteen ammatillinen koulutus

Muualla luokittelematon koulutusta palveleva toiminta
 Terveystieteiden laitospalvelut
 Varsinaiset sairaalapaalvelut
 Kuntoutuslaitokset ja sairauskodit
 Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vast. erikoislääk.
 Laboratoriotutkimukset
 Muualla luokittelematon muu terveyspalvelutoiminta
 Kehitysvammaisten asumis- ja laitospalvelut
 Ikääntyneiden asumispalvelut
 Lasten ja nuorten laitospalvelut ja ammatillinen perheh
 Muualla luokittelematon muu monenlainen sosiaalihuollon
 Ikääntyneiden, vammaisten ja kehitysvammaisten kotihoit
 Vammaisten päivä- ja työtoiminta
 Muut vanhusten ja vammaisten avopalvelut
 Lasten päiväkodit
 Päivä- ja työtoiminta muille kuin ikääntyneille ja vamm
 Päivä- ja työtoiminta muille kuin ikääntyneille ja vamm
 Muualla luokittelematon muu monenlainen sosiaalihuollon
 Esittävät taiteet
 Esittäviä taiteita palveleva toiminta
 Taidelaitosten toiminta
 Muu esittävä taide
 Taide- ja kulttuuritoiminta
 Taiteen ja kulttuurin live-tapahtumien järjestäminen
 Museoiden toiminta
 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonno
 Museoihin ja kokoelmiin liittyvä toiminta
 Kasvitieteellisten puutarhojen ja eläintarhojen toimint
 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut
 Urheilulaitosten toiminta
 Hiihto- ja laskettelukeskukset
 Muu liikunta- ja urheilutilojen toiminta
 Liikunta- ja urheiluseurojen toiminta
 Kuntokeskusten toiminta
 Huvi- ja teemapuistojen toiminta
 Muualla luokittelematon huvi- ja virkistystoiminta
 oiminta
 oiminta
 n järjestötoimint

Yhtiöiden toimialoja oli 127, yhtiömuotoja 10

Erikoistumaton elintarvikkeiden, juomien tai tupakan vä
 Muiden käytettyjen tavaroiden vähittäiskauppa
 Paikallisliikenne
 Meriliikenteen henkilökuljetus
 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus

Asuntojen vuokraus
 Asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta
 Muu kiinteistöjen vuokraus ja hallinta
 Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta
 Kiinteistöjen isännöinti

Kuljettajakoulutus
 Kansanopistot, kansalaisopistot, työväenopistot yms.
 Koulutus- ja opintokeskukset
 Muu muualla luokittelematon monenlainen koulutustoimint
 Koulutusta palveleva toiminta

Pesulapalvelut yrityksille
 Pesulapalvelut yrityksille
 Pesulapalvelut kotitalouksille
 Varastointi

Yhtiöiden koko - työntekijät

- Kunnissa työntekijöitä 2023 n 220 000
- Kaikki yhtiöt eivät työllistä – 491 yhtiötä

Kaikki	2 292	51 138
Otos	507	37 990
	Yrityksiä	Työntekijät
Korkea-asteen koulutus yliopist. ja ammattikorkeakoul.	15	8 683
Henkilöstö- ja laitosruokalat	9	4 872
Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	16	2 473
Muualla luokittelematon muu liike-elämän tukipalvelutoi	8	2 088
Sopimusperusteiset catering- ja ravitsemispalvelut	17	1 848
Julkinen yleishallinto	11	1 844
Kiinteistönhoito	26	1 714
Paikallisliikenne	6	1 694
Asuntojen vuokraus	194	1 476
Atk-laitteisto- ja ohjelmistokonsultointi	2	1 462
Kiinteistöjen siivous	3	1 433
Paperin, kartongin ja pahvin valmistus	1	1 237
Esittävät taiteet	16	1 070
Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vast. erikoislääk.	13	1 038
Veden otto, puhdistus ja jakelu	95	973
Pesulapalvelut yrityksille	6	940
Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	21	898
Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen	15	834
Keskiasteen ammatillinen koulutus	10	717
Sähkön jakelu	23	696

Yhtiöiden koko

- Yhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 15,8 mrd euroa
- **Kunnissa valtionosuuspalveluiden menot olivat 12,7 mrd euroa; muissa palveluissa 16,7 mrd euroa**

Kaikki (mrd euroa)	2 292	51 138	15,81
Otos	1 425	33 523	12,75
	Yrityksiä	HTV	Liikevaihto
Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	16	2 473	3,02
Asuntojen vuokraus	194	1 476	1,43
Paperin, kartongin ja pahvin valmistus	1	1 237	1,26
Korkea-asteen koulutus yliopist. ja ammattikorkeakoul.	15	8 683	0,90
Sähkön jakelu	16	560	0,87
Sähkön jakelu	23	696	0,77
Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	310	329	0,66
Veden otto, puhdistus ja jakelu	95	973	0,41
Muu kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	535	401	0,39
Henkilöstö- ja laitosruokalat	9	4 872	0,38
Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	21	898	0,36
Paikallisliikenne	6	1 694	0,31
Kiinteistönhoito	26	1 714	0,30
Julkinen yleishallinto	11	1 844	0,30
Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	100	312	0,30
Atk-laitteisto- ja ohjelmistokonsultointi	2	1 462	0,29
Satamat	19	382	0,26
Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen	15	834	0,21
Muulla luokittelematon muu liike-elämän tukipalvelutoi	8	2 088	0,16
Laitteistokonsultointi ja käyttö- ja hallintapalvelut	3	595	0,16

Yhtiöiden lainakanta

- Kuntien lainakanta oli 2024 noin 19,3 mrd euroa

Koko maa	19 784 035 163	892 438 000	6 058 081 605
	Lainat		
	rahoituslaitoksille	Pääomalainat	Rahavarat
Asuntojen vuokraus	6 125 797 961	15 990 000	146 050 665
Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	4 886 727 936	32 667 000	261 214 642
Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	2 000 105 559	300 809 000	203 995 194
Muu kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	1 358 909 874	33 344 000	100 277 060
Paikallisliikenne	733 094 000	0	7 205 000
Veden otto, puhdistus ja jakelu	608 955 927	75 400 000	47 444 268
Sähkön jakelu	543 128 000	72 758 000	182 157 000
Asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta	530 975 987	5 981 000	66 006 987
Viemäri- ja jätevesihuolto	450 330 000	71 000	7 117 253
Sähkön jakelu	417 242 000	41 324 000	45 314 000
Pääkonttorien toiminta	390 135 000	0	4 089 858 000
Laitteistokonsultointi ja käyttö- ja hallintapalvelut	178 253 000	0	20 718 000
Satamat	165 755 999	141 063 000	50 357 025
Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	159 968 542	3 530 000	51 704 386
Paperin, kartongin ja pahvin valmistus	152 941 176	0	27 296
Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä	135 973 000	24 700 000	22 680 362
Maksullinen pysäköinti	77 381 000	1 000 000	11 141 979
Urheilulaitosten toiminta	66 367 309	168 000	31 534 460
Meriliikenteen henkilökuljetus	63 171 000	0	14 468 000
Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	62 602 543	2 549 000	32 505 025

Yhtiöiden rahavarat

- Kuntien rahavarat olivat 2024 noin 5,8 mrd euroa

Koko maa	19 393 900 163	892 438 000	1 959 642 930
	Lainat		
	rahoituslaitoksille	Pääomalainat	Rahavarat
Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	4 886 727 936	32 667 000	261 214 642
Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	2 000 105 559	300 809 000	203 995 194
Sähkön jakelu	543 128 000	72 758 000	182 157 000
Asuntojen vuokraus	6 125 797 961	15 990 000	146 050 665
Muu kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	1 358 909 874	33 344 000	100 277 060
Korkea-asteen koulutus yliopist. ja ammattikorkeakoul.	0	0	89 509 000
Asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta	530 975 987	5 981 000	66 006 987
Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	159 968 542	3 530 000	51 704 386
Satamat	165 755 999	141 063 000	50 357 025
Rakennuttaminen ja rakennushankkeiden kehittäminen	50 207 000	0	49 368 000
Yhdistetyt toimistopalvelut	0	0	47 826 000
Veden otto, puhdistus ja jakelu	608 955 927	75 400 000	47 444 268
Sähkön jakelu	417 242 000	41 324 000	45 314 000
Atk-laitteisto- ja ohjelmistokonsultointi	0	0	44 937 000
Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	62 602 543	2 549 000	32 505 025
Sähkön siirto	1 111 000	0	32 144 000
Urheilulaitosten toiminta	66 367 309	168 000	31 534 460
Langattoman verkon hallinta ja palvelut	0	0	25 151 911
Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä	135 973 000	24 700 000	22 680 362
Laitteistokonsultointi ja käyttö- ja hallintapalvelut	178 253 000	0	20 718 000
Julkinen yleishallinto	1 607 000	0	19 270 000
Muu maaliikennettä palveleva toiminta	561 000	0	17 954 000
Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen	33 201 118	125 000	15 925 607
Kiinteistönhoito	49 285 000	50 000	15 667 000
Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vast. erikoislääk.	656 000	112 000	15 602 000
Henkilöstö- ja laitosruokalot	3 882 000	0	15 520 000
Sopimusperusteiset catering- ja ravitsemispalvelut	1 748 000	0	14 600 000
Meriliikenteen henkilökuljetus	63 171 000	0	14 468 000
Sähkön tuotanto vesivoimalla	18 004 000	27 300 000	13 058 000
Keskiasteen ammatillinen koulutus	122 000	0	12 163 000

Parasta ja heikointa tulosta tekivät 2024...

Toimiala	Tilikauden tulos	Toimiala	Tilikauden tulos
Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	379 343 731	Asuntojen vuokraus	-44 860 831
Sähkön jakelu	76 996 000	Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	-43 085 441
Paperin, kartongin ja pahvin valmistus	49 678 808	Muu kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	-24 068 357
Sähkön jakelu	47 473 000	Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	-12 749 000
Korkea-asteen koulutus yliopist. ja ammattikorkeakoul.	45 816 000	Asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta	-10 643 770
Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	28 114 938	Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	-8 001 832
Rahoitusalan holdingyhtiöiden toiminta	18 298 000	Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	-5 048 000
Veden otto, puhdistus ja jakelu	12 542 493	Yhdyskuntasuunnittelu	-4 907 000
Satamat	11 783 293	Veden otto, puhdistus ja jakelu	-4 776 356
Langattoman verkon hallinta ja palvelut	10 404 223	Viemäri- ja jätevesihuolto	-3 885 000
Asuntojen vuokraus	8 901 324	Satamat	-3 719 280
Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	8 640 872	Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä	-2 925 112
Pääkonttorien toiminta	6 917 000	Liikunta- ja urheiluseurojen toiminta	-2 643 723
Yhdistetyt toimistopalvelut	6 811 000	Tavanomaisen jätteen keruu	-2 454 000
Muu luotonanto	6 642 000	Urheilulaitosten toiminta	-2 421 905
Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä	5 604 888	Sähkön siirto	-2 075 000
Muualla luokittelematon muiden elintarvikkeiden valmist	5 591 000	Ilmaliikennettä palveleva toiminta	-2 031 000
Keskiasteen ammatillinen koulutus	5 173 000	Maksullinen pysäköinti	-1 866 000
Muu laitteisto- ja tietotekninen palvelutoiminta	5 033 000	Sähkön tuotanto vesivoimalla	-1 789 000
Rakennuttaminen ja rakennushankkeiden kehittäminen	5 008 000	Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen	-1 623 094
Henkilöstö- ja laitospalvelut	4 861 000	Jätteen sijoittaminen kaatopaikalle tai pysyvä varasto	-1 578 027
Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	4 802 197	Sähkön tuotanto vesi- ja tuulivoimalla	-1 516 000
Sähkön kauppa	4 154 295	Muualla luokittelematon muu rahoituspalvelutoiminta poi	-1 412 000
Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vast. erikoislääk.	4 097 000	Julkinen yleishallinto	-1 192 000
Muu muualla luokittelematon monenlainen koulutustoimint	3 566 897	Esittävät taiteet	-981 507
Muu liikkeenjohdon konsultointi	3 482 000	Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus	-964 000
Atk-laitteisto- ja ohjelmistokonsultointi	3 468 000	Liikkeenjohdon konsultointi	-897 469
Maksullinen pysäköinti	3 270 029	Henkilöstö- ja laitospalvelut	-860 000
Sähkön tuotanto vesivoimalla	2 712 000	Muu varauspalvelutoiminta ja siihen liittyvä toiminta	-832 328
Muualla luokittelematon muu liike-elämän tukipalvelutoi	2 659 867	Muiden polttoaineiden tukkukauppa	-789 000

Paras ja heikoin historiallinen kumulatiivinen tulos FCG.

Toimiala	Kumulat. Tulos	Toimiala	Kumulat. Tulos
Sähkön jakelu	931 260 000	Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	-244 051 940
Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	512 788 604	Muu kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	-144 236 858
Korkea-asteen koulutus yliopist. ja ammattikorkeakoul.	262 122 000	Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto	-55 498 000
Paperin, kartongin ja pahvin valmistus	218 714 527	Asuntojen vuokraus	-47 159 366
Sähkön jakelu	202 681 000	Veden otto, puhdistus ja jakelu	-35 770 870
Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	122 059 213	Asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta	-34 320 627
Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	116 167 323	Liikunta- ja urheiluseurojen toiminta	-29 645 494
Rahoitusalan holdingyhtiöiden toiminta	67 562 000	Tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus	-23 995 000
Rakennuttaminen ja rakennushankkeiden kehittäminen	54 410 000	Satamat	-23 319 000
Satamat	53 669 145	Urheilulaitosten toiminta	-18 293 713
Asuntojen vuokraus	45 628 693	Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä	-17 507 000
Jätteen sijoittaminen kaatopaikalle tai pysyvä varastoi	40 189 840	Tavanomaisen jätteen keruu	-15 779 000
Veden otto, puhdistus ja jakelu	38 162 077	Sähkön kauppa	-14 249 000
Muualla luokittelematon muiden elintarvikkeiden valmist	36 277 000	Varastointi	-12 933 000
Langattoman verkon hallinta ja palvelut	32 679 141	Yhdyskuntasuunnittelu	-10 923 000
Maksullinen pysäköinti	27 737 948	Viemäri- ja jätevesihuolto	-10 847 613
Keskiasteen ammatillinen koulutus	27 068 000	Sähkön jakelu	-10 577 000
Sähkön siirto	21 963 000	Maksullinen pysäköinti	-9 290 052
Muu muualla luokittelematon monenlainen koulutustoimint	21 577 354	Ilmaliikennettä palveleva toiminta	-6 819 000
Kaukolämmön ja -kylmän erillistuotanto ja jakelu	21 141 000	Liikkeenjohdon konsultointi	-6 322 972
Sähkön tuotanto vesivoimalla	19 203 000	Kiinteän puhelinverkon ja langattoman verkon hallinta j	-5 468 000
Atk-laitteisto- ja ohjelmistokonsultointi	18 528 000	Kiinteistöhoito	-5 424 000
Julkinen yleishallinto	16 653 000	Laitteistokonsultointi ja käyttö- ja hallintapalvelut	-5 076 000
Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen	15 626 153	Muu laitteisto- ja tietotekninen palvelutoiminta	-4 694 000
Huvi- ja teemapuistojen toiminta	12 905 000	Muualla luokittelematon muu rahoituspalvelutoiminta poi	-4 660 000
Sähkön tuotanto uusiutumattomilla energialähteillä	12 000 000	Rakennuttaminen ja rakennushankkeiden kehittäminen	-4 597 000
Tavanomaisen jätteen keruu	11 381 000	Muu liikkeenjohdon konsultointi	-4 295 000
Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vast. erikoislääk.	11 108 000	Lämmön, höyryn ja jäähdytyksen tuotanto ja jakelu	-4 093 172
Pesulapalvelut yrityksille	10 498 000	Sähkö- ja tietoliikenneverkkojen rakentaminen	-4 008 000
Muualla luokittelematon koulutusta palveleva toiminta	9 228 000	Maksullinen pysäköinti	-3 983 000

Millaisia yhtiöt olivat eri tyyppisissä kunnissa

Euromääräiset lukuarvot ovat miljoonia euroja															
	Tulos ennen				Maksetut	Edellisten	Lainakanta			Tulos negatiivinen ennen ...			Edell. tilik. tulos negatiivinen ennen ...		
	Yht	HTV	Liikevaihto	Henkilöstökul	verot	tilikausien tulos	rahalaitoksilta	Rahavarat	euroa	kpl	Osuus	euroa	kpl	Osuus	
	2 295	57 226	18 858	3 552	2 261	218	10 110	19 784	6 476	-209	867	38 %	-883	1 040	45 %
C6	385	26 899	11 181	1 846	1 662	162	8 108	12 647	5 053	-90	140	36 %	-308	194	50 %
C23	834	47 466	16 077	3 024	2 182	204	9 730	16 334	5 868	-130	274	33 %	-518	357	43 %
Kehyskunta	300	2 499	822	138	30	4	93	1 322	171	-20	116	39 %	-100	126	42 %
Seutukaupunki	511	5 387	1 396	289	36	7	229	1 512	275	-35	201	39 %	-159	233	46 %
Suuri kaupunki	268	17 368	4 726	969	310	39	746	4 414	492	-25	73	27 %	-101	96	36 %
Keskuskaupunki	336	12 841	2 926	746	419	30	1 278	2 474	620	-30	101	30 %	-178	125	37 %
Pääkaupunkiseutu	223	17 174	8 393	1 305	1 450	134	7 701	9 430	4 748	-75	97	43 %	-238	132	59 %
Maaseutu	657	1 957	594	103	16	4	64	633	170	-24	279	42 %	-108	328	50 %
Kaikki yhteensä			18 858	3 552	2 261	218	10 110	19 784	6 476	-209	867	38 %	-883	1 040	45 %

- Isojen kaupunkien – erityisesti C6 –kaupunkien - juttuja ...
- Vähiten ongelmayhtiöitä on suhteellisesti ottaen isoissa kaupungeissa ja keskuskaupungeissa, mutta poikkeuksen muodostaa PK-seutu yhdessä maaseudun kanssa.
- Keskimäärin hyvin paljon yhtiöitä, joiden kanssa ei ole ollut ongelmaa osinkotulojen sijoittamisesta
- Tulos negatiivinen – eniten negatiivisen tuloksen kuntia oli pl-seudulla ja maaseudulla, kumulatiivinen tulos negatiivisin useimmin pk-seudulla – toisaalta suurissa kaupungeissa ja keskuskaupungeissa tilanne oli keskimäärin paras.

Millaisia yhtiöt olivat eri kokoisissa kunnissa

Euromääräiset lukuarvot ovat miljoonia euroja															
	Yht		HTV	Liikevaihto	Tulos ennen Henkilöstökuluja veroja jne	Maksetut verot	Edellisten tilikausien tulos	Lainakanta rahalaitoksilta	Rahavarat	Tulos negatiivinen ennen ... euroa	kpl	Osuus	Edell tilik tulos negatiivinen ennen ... euroa	kpl	Osuus
Koko maa	2 295	57 226	18 858	3 552	2 261	218	10 110	19 784	6 476	-209	867	38 %	-883	1 040	45 %
- 2000	107	68	31	5	-4	0	-3	38	13	-5	43	40 %	-12	57	53 %
2000 - 5000	348	768	219	38	0	1	2	278	69	-11	156	45 %	-59	170	49 %
5000 - 10000	387	1 720	541	95	20	3	118	511	153	-16	149	39 %	-67	182	47 %
10000 - 20000	355	3 637	852	188	19	4	133	1 111	195	-25	148	42 %	-101	162	46 %
20000 - 40000	299	4 508	1 408	263	49	6	436	1 702	286	-27	109	36 %	-145	119	40 %
40000 - 100000	312	11 984	2 691	688	417	30	978	2 310	570	-26	94	30 %	-161	122	39 %
100000 - ...	487	34 541	13 116	2 274	1 760	173	8 446	13 834	5 240	-99	168	34 %	-339	228	47 %

Millaisia yhtiöt olivat eri maakuntien kunnissa

Euromääräiset lukuarvot ovat miljoonia euroja															
	Tulos ennen				Maksetut	Edellisten	Lainakanta			Tulos negatiivinen ennen ...			Edell. tilik tulos negatiivinen ennen ...		
	Yht	HTV	Liikevaihto	Henkilöstökul	verot	tilikausien tulos	rahalaitoksilta	Rahavarat	euroa	kpl	Osuus	euroa	kpl	Osuus	
Koko maa	2 295	57 226	18 858	3 552	2 261	218	10 110	19 784	6 476	-209	867	38 %	-883	1 040	45 %
Uusimaa	356	19 312	9 050	1 431	1 469	137	7 752	10 375	4 885	-90	149	42 %	-287	187	53 %
Varsinais-Suomi	170	3 780	1 120	212	69	14	131	1 146	118	-7	52	31 %	-36	65	38 %
Satakunta	126	1 560	449	103	21	3	133	361	64	-8	57	45 %	-51	69	55 %
Kanta-Häme	79	1 426	270	79	14	2	34	279	35	-2	22	28 %	-20	33	42 %
Pirkanmaa	238	4 953	1 606	270	88	14	241	2 250	194	-17	88	37 %	-66	104	44 %
Päijät-Häme	67	1 471	484	77	45	5	91	356	20	-3	24	36 %	-11	21	31 %
Kymenlaakso	67	2 515	693	164	71	9	162	494	105	-5	22	33 %	-47	35	52 %
Etelä-Karjala	52	1 716	389	78	11	3	14	354	23	-3	21	40 %	-37	18	35 %
Etelä-Savo	102	1 573	374	101	223	2	450	682	186	-16	48	47 %	-77	60	59 %
Pohjois-Savo	130	5 480	1 268	292	53	6	160	733	210	-8	45	35 %	-52	56	43 %
Pohjois-Karjala	73	1 491	201	71	11	1	9	100	34	-5	28	38 %	-31	31	42 %
Keski-Suomi	129	1 880	544	115	12	3	150	588	26	-10	51	40 %	-27	58	45 %
Etelä-Pohjanmaa	161	1 320	379	78	24	5	110	450	132	-8	56	35 %	-17	75	47 %
Pohjanmaa	110	2 059	475	99	47	7	108	436	76	-3	37	34 %	-18	43	39 %
Keski-Pohjanmaa	63	742	185	48	3	1	23	213	51	-5	30	48 %	-24	24	38 %
Pohjois-Pohjanmaa	189	3 430	751	186	73	4	118	654	163	-8	73	39 %	-44	89	47 %
Kainuu	37	379	154	25	3	1	285	49	23	-4	13	35 %	-6	17	46 %
Lappi	146	2 139	468	121	24	5	138	264	132	-7	51	35 %	-31	55	38 %

Kuntataso, rahavirrat väärinpäin, euroa ja vaikutus FCG. veroprosenttiin

1000 euroa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kaikki yhteensä	2 108 653	1 998 076	2 157 024	2 184 416	2 329 976	2 374 411	2 404 261	2 556 780	2 012 532	2 144 938
Negatiiviset	-138 190	-129 424	-105 177	-113 433	-120 262	-97 739	-143 741	-174 129	-276 053	-313 737
Positiiviset	2 246 843	2 127 500	2 262 201	2 297 849	2 450 238	2 472 150	2 548 002	2 730 909	2 288 585	2 458 675
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Negatiiviset kpl	74	76	70	96	86	72	84	96	124	133
Positiiviset	218	216	222	196	206	220	208	196	168	159

- Konserniyhtiöt ovat olleet keskimäärin tuottavia.
- Rahavirraltaan negatiivisia yhtiöitä on ollut vuonna 2024 lähes yhtä paljon kuin positiivisia.
- Kunnat, joissa rahavirta on väärinpäin ovat (onneksi) yleensä melko pieniä – mutta erityisesti näissä kunnissa rahavirran olisi oltava positiivinen.

Mitäs sitten...?

- Konsernin merkitys on kasvanut kuntataloudessa – paljon.
- Konserniyhtiöt on otettava merkityksensä vuoksi parlamentaariseen valmisteluun – emokunta –tarkastelu on liian suppea. Varsinkin suurten ja tuottoisien yritysten tulovirroilla on merkitystä palveluiden rahoittamisessa – tämä koskee erityisesti elinvoimaa ylläpitävää ja kasvattavaa rakennetta.
- Negatiivinen virta vähentää mahdollisuutta panostaa elinvoimaan, väärin kohdennettu konserniyhtiö voi johtaa kunnan ... ”kuolinvoiman kasvuun”.
- Konserniyhtiön olisi hyvä olla tulokseltaan positiivinen – tai ainakin konserniyhtiöiden yhteenlaskettujen rahavirtojen olisi oltava emoon nähden positiivisia.
- Konserniyhtiön perustaminen ja pitäminen on järkevää vain taloudellisista ja tuottavuussyistä, jos konserniyhtiötä perustellaan esimerkiksi hallinnollisella notkeudella ja yhtiö on siitä huolimatta tulokseltaan väärä, on syytä katsoa peiliin.
- Yhtiötä ei pidä perustaa julkisuuden välttämiseksi eikä demokraattisen ohjauttavuuden vähentämiseksi.
- Konserniyhtiöiden hallinto olisi perustettava riippumattomuudelle kuten yhtiöissä yleensäkin.
- Koska osaamisella on väliä, on konserniyhtiön hallituksille maksettava todellinen kompensatio.
- Lopultakin voidaan kysyä, pystyykö kunnan konserniyhtiö olemaan (keskimäärin) yrittäjäosaamiseltaan parempi kuin aitoon omariskiseen toimintaan perustuvassa yrityksessä.
- Tehtävästä työstä Kuntaliitolle

Vapaaehtoiset

- Kaksi tai useampi
- Oma selvittäjä (myös konsultti)
- Yhdistymisavustus
- Yhteinen päätös, perustuu luottamukseen
- Valtioneuvosto siunaa yksimielisen esityksen
- Määrämuotoinen prosessi
- Kriteerit?
- Kansanäänestys

Eriytynen kuntajakoselvitys

- Esimerkiksi kunnan omasta aloitteesta
- Kaksi tai useampi, kunta voidaan määrätä mukaan
- Ministeriö nimeää selvittäjän – joka toimii virkavastuulla
- Yhdistymisalueen määrääminen
- Yhdistymisavustus
- Ei välttämättä yhteinen päätös, tiedonsaanti oikeus
- Ei pakkoja
- Eriyisen määrämuotoinen prosessi
- Kriteerit?
- Ministeriö maksaa
- Kansanäänestys

Eriytynen kuntajakoselvitys – erityisen huono taloudellinen asema

- Edeltää arviointimenettely ja ministeriön päätös
- Arviointikriteerit
- Kaksi tai useampi, kunta voidaan määrätä mukaan
- Ministeriö nimeää selvittäjän – joka toimii virkavastuulla – kunta voi lausua selvittäjän nimestä
- Yhdistymisalueen määrääminen
- Yhdistymisavustus
- Ei välttämättä yhteinen päätös, tiedonsaanti oikeus
- Valtioneuvosto voi päättää myös tahdon vastaisesti ("pakkoliitos")
- Eriyisen määrämuotoinen prosessi
- Kriteerit?
- Ministeriö maksaa
- Kansanäänestys

Kunnan tulevaisuus annettuna ja tehtynä

FCG USO teemaseminaari ”Kuntien tulevaisuuden suunta; kestävä talous ja kuntastrategia arjessa”

25.3.2026 Tampere

Arto Haveri, Tampereen yliopisto

Tulevaisuus annettuna

- Miten toimintaympäristö muuttuu sekä luo edellytyksiä ja haasteita tulevaisuuden rakentamiselle?
  - Euroopan kuntien tulevaisuus; kuusi keskeistä teemaa – sovitus Suomeen

Tulevaisuus (itse) tehtynä

- Neljä näkökulmaa kunnan elinvoimaisuuden rakentamiseen

Euroopan kuntien tulevaisuus

- Kuusi keskeistä muutosteemaa

- Perustuu keskeisten eurooppalaisten toimijoiden (esim. EU, Euroopan neuvosto, Eurocities, OECD ym.) dokumenttien tekoälyavusteiseen analyysiin

Väestörakenteen muutos ja maahanmuutto

- Ikääntyminen → hoivapalveluiden tarve, elinvoiman heikentyminen ja työvoiman vaje
- Maahanmuutto → työvoiman saatavuus, kotouttamistarve
- Alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen
- Kunnat kohtaavat väestömuutosten seuraukset voimakkaimmin, esim. pakolaiskriiseissä kuntien ja kaupunkien vastuu on ollut keskeinen.
- Tarvitaan paikallisia ratkaisuja, jotka rakentavat kunnan omaan tilannekuvaan perustuvia strategioita ja toimintamalleja.

Ilmastonmuutos ja vihreä siirtymä

- Ilmastokriisi nostaa kestäväen kehityksen kuntien tehtävien keskiöön.
  - Sopeutumistoimet: tulvasuojat, kierrätys, luonnon monimuotoisuus, energiatehokkuus
- Uhkana investointivaje (infra, energia, digitalisaatio...) ja investointikuilu (kuntien voimavarat erilaiset)
- Seuraavan 15 vuoden aikana kunnilta odotetaan yhä kunnianhimoisempia toimia niin päästöjen vähentämisessä kuin ilmastoriskien hallinnassa.
- Tarvitaan rahoitusta, osaamista ja yhteistyötä valtion, yksityisen sektorin ja EU:n kanssa. Ilmastotoimet ovat myös mahdollisuus luoda uusia työpaikkoja ja parantaa elinympäristöä.

Digitalisaatio ja älykunnat

- 💡 Tekoäly, automaatio, digialustat ja avoin data
  - ➡️ Osallistavat digikanavat
  - 🛡️ Kyberturvallisuus, työn muutos
  - 🏠 Uhkana investointivaje ja investointikuilu
-
- Digitalisaatio muuttaa hallintoa, demokratiaa ja palveluita, tekoäly mullistaa työmarkkinat ja muokkaa elinvoiman edellytyksiä.
  - Kunnat voivat hyödyntää teknologiaa tehokkuuden ja osallisuuden lisäämiseksi, mutta samalla on huolehdittava tietoturvasta ja digiosallisuudesta.

Demokratia ja osallistuminen

- Demokratian uudet muodot, digiosallistuminen, kansalaisraadit ym.
- Luottamuksen vahvistaminen
- Disinformaation, kärjistyvän polarisaation ja vihapuheen torjunta
- Kuntien tulevaisuuden keskiössä on *vakaan ja osallistavan demokratian turvaaminen*.
- *Luottamuspääoma* on ratkaiseva tekijä: Eurobarometrin ja *OECD:n* vertailujen mukaan paikallis- ja aluehallintoon luottaa EU-kansalaisista keskimäärin noin 60 %, mikä on korkeampi osuus kuin kansallisen tason institutionaalinen luottamus. Toisaalta uhkana on luottamuksen rapautuminen.

Kriisinhallinta

- Kunnat kriisien etulinjassa: ilmasto, pandemia, kyber, muuttoliike, sodat, pakolaiset...
- Jo koetut kriisit osoittivat että ne ovat monitasoisia ja vaativat koordinoitua hallintaa paljastaen heikkoudet ja vahvuudet.
- Kriisit paineistavat tehtäviä, rakenteita ja yhteistyötä
- *Kriisinkestävä kunta* on varautuu pahimpaan ja rakentaa resilienssiä, mutta pitää mielensä avoinna mahdollisuuksille – innovoi, käyttää teknologiaa viisaasti, antaa asukkaille äänen ja verkottuu muiden kanssa.
- Kriisinkestävä kunta on myös kriisivalveutunut kunta tarkoittaen jatkuvaa työtä kriisitietoisuuden kasvattamiseksi.

Hallinnon uudistukset

- Kuntarakenteen muutokset, ohjauksen uudet mallit, tehtäväjaon kehittäminen, rahoitusmallit
  - Monitasoisuuden hyödyntäminen hallinnossa
  - Keskittämiskehitys
- Järkevästi toteutettuna uudistuksilla voidaan parhaimmillaan vahvistaa sekä kuntien kapasiteettia selviytyä tehtävistään että demokratiaa ja itsehallintoa. Näkyvissä on kuitenkin myös keskittävän politiikan trendi, joka heikentää kuntien autonomiaa.
- Monitasoisen hallinnan kehittäminen oleellista erilaisiin muutoksiin vastattaessa

Erityistä Suomessa 1

- Väestönkehitys ja –rakenne epäedullisimpia Euroopassa ja kuntien eriytyminen voimakasta
- Suomessa on toimintaedellytyksiltään yhä erilaisempia kuntia, joiden myös kuntien haasteet ja mahdollisuudet eroavat toisistaan
- Negatiivissävyisen vyöhykkeisen ja polaarisen eriytymisen ohella myös pistemäistä erilaistumista pitkälti kuntien omina strategisina valintoina

Erityistä Suomessa 2

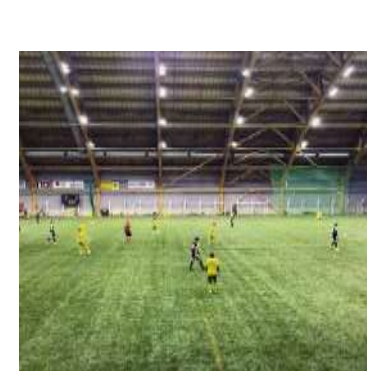

- Julkisen talouden heikko näkymä, millä investoinnit rahoitetaan? (ks. edellä investointivaje ja investointikuilu)
- + Vahva osaaminen kunnissa (luo perustaa esim. digitalisaation hyödyntämiselle ja hallinnon uudistusten onnistumiselle)

Tulevaisuus tehtynä

- Toimintaympäristö ei kokonaan määritä tulevaisuutta - omilla toimilla on merkitystä
- Kuntien erilaistuminen myönteisenä ilmiönä

Neljä lähestymistapaa tulevaisuuden tekemiseen

Uuden luominen

Proaktiivinen eikä reaktiivinen ote tulevaisuuteen

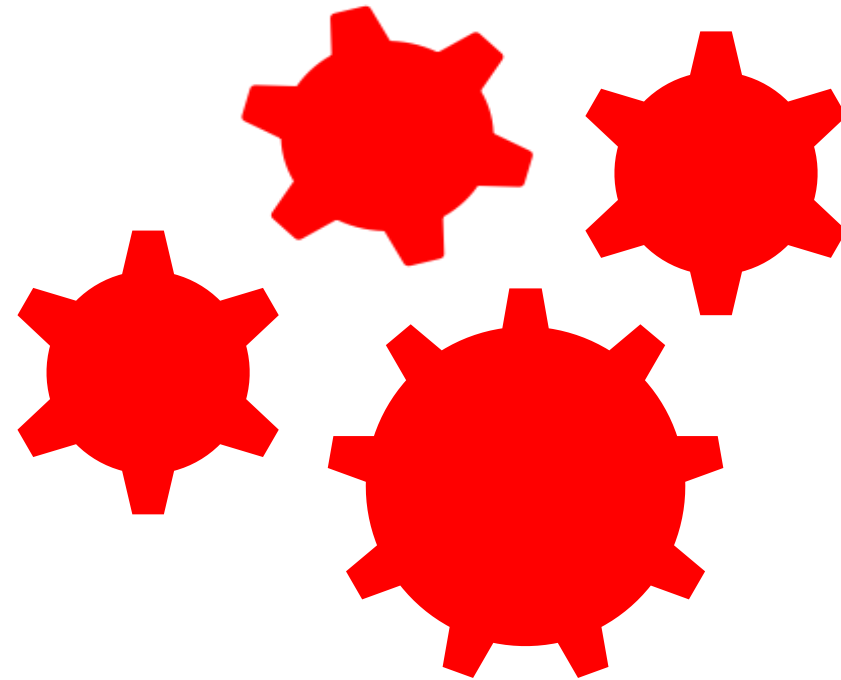
- Strategiset valinnat, itsensä uudelleen keksiminen, investoinnit tulevaisuuteen, innovatiiviset hankinnat, kokeilut
- Näkökulmien “uudelleenkehystäminen”, uudet tavat tarkastella asioita ja ilmiöitä
- Jaettu näkemys strategiasta, tahtotila ja osallisuus

Resurssit/ elinvoima voimavarojen hyödyntämisenä

Materiaaliset, institutionaaliset ja
inhimilliset voimavarat merkittävä
lähtökohta elinvoiman kehittämiseksi

Resurssilähtöiset strategiat

- Mitä erityistä meillä on ja miten
voimme hyödyntää
erityispiirteitä?

Vuorovaikutus/ elinvoima sosiaalisena pääomana

- Kunta nähdään erilaisten toimijoiden muodostamana verkostona
- Johtajuus tapahtuu vuorovaikutussuhteissa
- Sosiaalinen pääoma (yhdistävä, sitova), joka on yhtäältä vuorovaikutusta selittävä tekijä ja toisaalta hyvän vuorovaikutuksen seuraus
- Tietojen avaaminen yhä enemmän kuntalaisille, yrityksille ja järjestöille
- **Sosiaalinen pääoma, paikallisyhteisöjen, verkostojen ja yksilöiden osallisuus, paikallisidentiteetti, erilaiset elämäntapavalinnat ja kulttuuri**

Elinvoimasta viestiminen

- Tärkeää ei ole pelkästään se, miten asiat ovat, vaan myös se miten ne näyttävät olevan
- Elinvoimaisuus on monen tekijän ja toimijan summa, mutta paikallisesta elinvoimasta viestiminen on nimenomaan kunnan tehtävä

Mielikuvissa rakentuva elinvoima,
hyvän kierteen saavuttaminen

Kiitos huomiostanne

KUVA: Museovirasto

